№ 176 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

פרייז 20 גראשען

Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאַגעבלאַט

היינט 6 זייטען

23-טער יאהרגאנג || 30 lipca 1930 r. || מיטוואָך, ה' מנחם-אב פ' דברים תר"צ || רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאקציע 10057, פון אדמיניסטראציע 10047.

ווידער א נאכט פון גרויל און שרעק אין נעאפאל

געוואלדיגער שטורם איבער אדריאנאפאל

20 פערזאָן דער'הרג'עט און העכער 300 פערוואונדעט געווארען

נעאַפּעל, 29. יולי. (ספ.) פאָריגע נאַכט איז פאָרגעקומען אין נעאַפּעל א פאַלשער אַלאַרם וועגן אַן ערד-ציטער-ניש. אין שטאָט איז תיכף ענטשטאַנען א מורא'דיגע פּאַניק. מענשען האָבן פערלאָזן זייערע וואוינונגען און זענען ארויסגעלאָפן אויף די פּרייע פּלעצער. פיל פערזאָנען האָבן פון שרעק בעקו-מען נערווען-אַטאַקעס, אַנדערע האָבן בעקומען א פּאַפּלעקסיע.

ווער עס האָט אַרויסגערופן די דאָ-זיגע אומזיסטע שרעק איז נישט בעוואוסט. די שולדיגע ווערן געזוכט.

גרויסער שטורם ווינד איבער אדריאנאפאל

ווין, 29 (ספעצ.) לויט ידיעות, וואָס קומען אָן פון קאָנסטאַנטינאָפּאָל איז איבער אדריאנאפאל אריבער א גרויסער ציקלאָן-שטורם בעגלייט מיט א שטאַרקן האָגל.

דער ווילדער שטורם האָט פערניכטעט א רייה הייזער, 20 פערזאָן זענען בעגראָבן געוואָרן אונטער די איינגעפאַלענע הייזער, העכער 300 פערזאָן זע-נען פערוואונדעט געוואָרן.

געכאַפּט דעם מערדער פון פאַשיס-טען-פיהרער

מילאַן, 29. יולי. (ספ.) די ציי-טונגען מעלדען, אַז עס איז אַרעסטירט געוואָרן דער מערדער, וואָס האָט דער'-הרג'עט דעם פיהרער פון דער פאַשיס-טישער מיליץ אין מיילאַנד. דער מער-דער איז פון פאַך א שוסטער און היי-סט פילפּערד, פון מעלפי. ער האָט זיך מודה געווען, אז דעם מאָרד האָט ער אויס-געפיהרט אויס נקמה דערפאַר, וואָס די פאַשיסטען האָבן געשלאָגן זיין ברו-דער.

100 מיליאָן לירעס פאַר די חרוב'ע געביטען

רוים, 29. יולי (ספ.) דער מיניס-טער-ראַט האָט אויף זיין זיצונג אָפּ-געגעבן כבוד דעם אָנדענק פון די קר-בנות און דאָן בעשלאָסן צו בעשטימען 100 מיליאָן לירעס אויף אויפצובויען די חרוב-געוואָרענע געגענדען.

יוד. מאטראז געפאלן אין קאמף מיט כינעזישע באנדיטען

ניו-יאָרק, 29 יולי (ספ.) אַהער איז אָנגעקומען א ידיעה, אז דער יודישער מאַטראָז שמואל עלקין, וואָס האָט זיך געפונען אויף אַן'אַמעריקאַנער קריגס-שיף, איז געפאַלען בעת א שלאַכט, וואָס די דאָזיגע שיף האָט געפיהרט מיט כינעזישען באַנדיטען.

שמואל עלקין שטאַמט פון פוילן. זיין פאָטער איז אויסגעוואַנדערט פון ביאַליסטאָק קיין אַמעריקאַ.

דער טויטער קערפּער פון אומגעקומענעם יודישען מאַטראָז, וועט איבער-געפיהרט ווערען קיין ניו-יאָרק, וואו ער וועט האָבן א מיליטערישע לויה. מ'וועט איהם קובר זיין אויפ'ן יודישען בית-עולם נעבען זיין פאָטער.

מלחמה געפאהר צווישען טערקיי און פערסיען

אַנגאָראַ, 29 (ספעצ.) „אונייטעד פרעס" מעלדעט וועגן דער מעגליכ-קייט פון א בעוואָפענטן קאָנפליקט צווישען טערקיי און פערסיען. די גרעניץ-צוזאַמענשטויסען צווישען די טערקישע זעלנער און קורדישע רעוואָלוציאָנערען זיינען ווייטער.

דער טערקישער פרעמיער, איסמעט פאַשא, האָט אין איינער פון זיינע עפענטליכע רעדעס בעשולדיגט די פערסישע רעגירונג, אַז זי איז די איניציאַ-טאָרין פון קורדישען אויפשטאַנד.

די דאָזיגע רעדע האָט געמאַכט א גרויסען רושם. אויסערן-מיניסטער רעסטו ביי און דער קריגס-מיניסטער אַבדול כאַליק, האָבן געפּרובט איבערצייגן די רעדע פון פרעמיער, אָבער אָהן ערפאָלג.

פּאָלק. מאַרעאָוש-וויעניאַווא דלוגאַשעווסקי פער'משפט אויף 3 חדשים תפיסה

וואַרשא. (טעלעפאָניש) נעכטען | פאַרלאָז געוואָרען דער פּראָצעס געגען איז אין וואַרשאַווער קרייז-געריכט בעי- פּאָלק. מאַרעאָוש וויעניאַווא דלוגאַשעוו-סקי, וועלכער איז אָנגעקלאַגט געוואָרען אין דערלאָזען אין זיין וואָכען-בלעטעל „פאָלסקא וואַלגאַששטש" בעשמוצען דעם נלח זובא. וויעניאַווא ד׳לוגאַשעווסקי האָט זיך פּראָצעס נישט געשטעלט און דאָס גע-ריכט האָט איהם פער'משפט חוץ-טער די אויגען צו דריי חדשים תפיסה.

קרבנות פון די אונרוהען אין עגיפּטען

26 דער'הרג'עטע און 483 פערוואונדעטע

ווין, 29 (ספעצ.) לויט דער ערקלעהרונג פון דער רעגירונג זענען פון די לעצטע אונרוהען אין עגיפּטען פערהאַן 26 דער'הרג'עטע, אויסער דעם זענען 279 פּאָליציאַנטען 204 פערזאָן פון פּובליקום פערוואונדעט געוואָרען.

פּאַליטישער מאָרד אין כעלם

ערמאָרדעט דער „פּועלי ציוניסטישער ראַטמאַן" מרדכי עברי

לובלין. (טעלעפאָניש) היינט ביי נאַכט איז אין כעלם ערמאָרדעט געוואָ-רען דורך 3 שאָסען דער פּועלי-ציוניס-טישער ראַטמאַן מרדכי עברי ז"ל: מען רעכענט, אז דער מאָרד איז פּאָליטיש-געפיהרט געוואָרען אויפ'ן פּאָליטישן באָדען.

די לויה פון טראַגיש ערמאָרדעטען יוד אין רומעניען

בוקאַרעסט, 29 יולי (יט"א טעלעגר.) היינט איז פאָרגעקומען די לויה פון ערמאָרדעטען יוד שמעון לאַנדוי. מצד דער מאַכט זענען אָנגענומען געוואָרען שריט, אַז די לויה זאָל א דורך רוהיג.

צום ערשטען שמערצליכן יאָהרצייט נאָך מיין אונפערגעסליכע פרוי

נ"ע מרים חנה

בת הרב משה אהרן ז"ל מביעלסק

קומט פאַר מאָרגען דאָנערשטאָג, ו' מנחם-אב 11 א זייגער פריה א הזכרה אויפ'ן בית-עלמין, צו וועלכע אַלע מיינע גוטע פריינד ווערן געבעטען צו קומען

משה אלענבערג.

הננו משתתפים בצערם הגדול של האחים ברוטמן במות עליהם

אביהם ז"ל

בבנין ארצנו תנוחמו!

„ברית תרומפלדור" קן בלודז.

שטאַטיש טעאַטער - צעגעלניאַנא 63. - יאהר XV אַנפּ. מ. מזאה

גאַסטראָלען פון דער ווילנער טרופּע

היינט מיטוואָך, 8.45 אָוונט — יודענשטאַט

מאָרגן דאָנערשטאָג 8.45 אָוונט — קדוש השם

דער פאַר-פערקויף פון בעשטעלונגס-בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון שטאָטישען טעאַטער פּיעטריקאָווער 74.

Dr. med. H. Różaner

ספּעציאַליסט פון הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט

נאַרוטאָוויטשא 9, טעל. 128-08

נעהמט אָן פון 8–10; 5–8 אָוונד

א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

ווינער אָרטאָפּעדישע פּראַצאָווניע

– אונטער אויפזיכט פון א דאָקטאָר ספּעציאַליסט – מאַכט לויט גיפּס-מאָדעלען וואָקלאַדקעס געגען פלאַט פיס, קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען און אַפּאַראַ-טען א. ז. וו. גדאַנסקא 28, וו. 1, פון 5–7 אָוונד

„Grand" פליגענכאַפּער

וועלכער איז אויספּרובירט און אָנערקענט אַלס דער בעסטער, פערניכטעט מאַסענווייז פליגען און אַלערליי אינזעקטען. פערלאַנגט אומעטום „גראַנד"

Dr. Wołkowyski

צוריקגעקעהרט

צעגיעלניאַנא 25

טעלעפאָן 126-87

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט וועגערישע קראַנק-הייטען און מענער-שוואַכע. עלע-אַרט אַנאַליזען בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8–2, און פון 7–9 אָוונד.

בעזונדער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. Różaner

נאַרוטאָוויטשא 9

צוריקגעקומען!

Dr. Niewiażski

אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8–11 פריה און פון 5–9 אָוונד.

ספּעציאַליסט

פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער-שוואַכע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

סטאַרשי כירורגישער פעלדשער

י. סענדער

פּאַמאַרסקא 14, טעל. 62-83

פּראַנט 2-טער שטאָק.

וועלכער האָט פּראַקטיצירט אין פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאַל 14 יאָהר. נעמט אָן אַלע אַרט קראַנקע צו יעדע צייט

ב"ה

מודעה מאגודת הרבנים בפולין

א) ה' שמואל יוסף וואַפנער אין לאָדז גייערס ראָיאָן איז גע'אסרט די הוראה. נאָך די גרויסע פּרצות וואָס ער מאַכט פון חמץ בפסח און חילול שבת בפרהסיא, טאָר מען ביי איהם נישט פרעגען קיין שאלות און מען טאָר זיך נישט פערלאָזען אויף איהם אין קיין שום יודישען דין, זיינס א שטר מכירה איז פסול און האָט נישט קיין שום ווערט.

ב) נאָך דער התראה דעם ה' פישל ראָזענשטיין פון דער פירמא „אַרקאַדיאַ" ער זאָל היטען שבת, זיינע געוועלבער זאָלען זיין שבת געשלאָסען ווי ביי אַלע יודען (ווייל דער שטר מכירה האָט נישט קיין ווערט) און ער פאָלגט נישט און עס איז אין זיינע געשעפטען א חילול שבת בפרהסיא, האָט ער פערלוירען חזקת כשרות און האָט נישט קיין נאמנות אין כשרות. דעריבער זענען מיר מפרסם יעדער יוד וואָס היט זיך פון מאכלות אסורות טאָר נישט נוצען פון די פירמא „אַרקאַדיאַ" קיין שום עסענוואַרג אָדער געטראַנק.

אגודת הרבנים בפולין

ע"י שומרי ומזהירי שבת עם ועד הרבנים בראש פה לאָדז.

ZNANY PIERWSZORZĘDNY

Pensjonat „ELWIRÓW"

ŚWIDER, tel. Podm. II Otwock 75

przyjmuje zamówienia na SIERPIEŃ.

Dr. med. H. Lajchter

צאַהן-כירורג

קיפּער, דזשאַנסלעס גומען, ציינג-קראַנקהייטען א.ד.ג.

זשעלאַזנא 9 טעל. 149-66 1 שטאָק פּראָנט.

נעמט אָן פון 2.30 נ"מ. ביז 9.30 אָוו.

Dr. med. Adam Bender

נאַרוטאָוויטשא 30 טעל. 114-75

ספּעצ. אינערליכע און האַרץ-קראַנקהייטען

Dr. Med. E. Reicher

ספּעציאַל אַרצט

פאַר הויט האָר און וועגערישע קראַנקהייטען

דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטראָ-טעראַפּיע

פּיאָטרקאָווסקא 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8–11 פריה און 6—9 אָוונד. זונטאָג פון 9–2 מיטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען

Dr. A. Mazur

וסכאָדניאַ 65, — טעל. 166-01

נעמט אָן פון 10—2.81.30 און 4—6 אָוונדס

ווידער א שרפה אין א יוד. שטעטעל אין רומעניען

שעף פון זיכערהייטס-דעפארטאמענט ביים רומענישען אינערן-מיניסטעריום ווערט געשטעלט פאר א געריכט פאר ארגאניזירען די אנטי-יודישע עקסצעסען

רומענישע אנטיסעמיטען דראהען מיט נקמה

בוקארעסט 29 יולי (יט"א טעלעגר.) אין שטעטעל בעלץ איז היינט גויסגעבראכען א גרויסע שרפה. די שאדענס זענען זעהר בעטייטענדע. פרטים פעהלען.

ארעסטירען אלע אנטיסעמישע אגיטאטארן אין רומעניען —

אזוי עצה'ט דער גענעראל-סעקרעטאר פון אינערן-מיניסטעריום דעם מעניג קארל.

בוקארעסט, 29 יולי (יט"א טעלעגר.) נעכטען האט דער קעניג קארל אויפגענומען אויף אנ'אודיענץ דעם גענעראל-סעקרעטאר פון אינערן-מיניסטעריום, וועלכער האט אדורכגעפיהרט אנ'אינספעקציע-רייזע איבער די געביטען, וואו עס זענען פארגעקומען די אנטי-יודישע עקסצעסען.

דער גענעראל-סעקרעטאר האט ערקלערט דעם קעניג, אז די „אייזערנע גווארדיע" טראגט די פעראנטווארטליכקייט פאר די עקסצעסען. דערביי האט ער צוגעגעבען זיין מיינונג, אז די געשאפענע לאגע דראהט צו פערשטארקען די איינפלוסען פון די קאמוניסטען. די רעגירונג דארף, לויט דער מיינונג פון גענעראל-סעקרעטאר, אנעהמען די שארפסטע מיטלען געגען די ארגאניזאטארען פון די עקסצעסען און ארעסטירען אלע הויפט-פיהרער פון דער „אייזערנער גווארדיע".

פראצעס געגען שעף פון רומענישען זיכערהייטס-דעפארטאמענט

פאר ארגאניזירען די אנטיסעמיטישע עקסצעסען

בוקארעסט, 29 יולי (יט"א טעלעגר.) היינט האט מען איבערגעגעבען דעם שעף פון דעם זיכערהייטס-דעפארטאמענט ביים אינערן-מיניסטעריום סאפלאאנו דעם בעשולדיגונגס-אקט. ער ווערט בעשולדיגט, אז ער האט אקטיוו מיטגעווירקט און מיטגעהאלפען צו ארגאניזירען די אנטיסעמישע עקסצעסען. זיין פראצעס וועט פארקומען אין איינעגע טעג ארום.

רומענישע אנטיסעמיטען דראהען מיט נקמה

אויב מ'וועט זייער פיהרער בעשטראפען

בוקארעסט, 29 יולי (יט"א טעלעגר.) די אנהענגער פון ארעסטירטען אנפיהרער פון דער „אייזערנער גווארדיע" קאדריאנו האבען צוגעשיקט דראהונגס-בריף, אין וועלכע זיי דערקלערען, אז זיי וועלען זיך נוקם זיין, אויב זייער פיהרער וועט פער'משפט ווערען.

קאמוניקאט פון דער רומענישער געזאנדשאפט אין ווארשא

ווארשא. (טעלעפאניש) די רומענישע געזאנדשאפט אין ווארשא האט ארויסגעלאזען א קאמוניקאט, אין וועלכען עס ווערט געזאגט, אז דער אטענטאט אויפ'ן גענעראל-סעקרעטאר פון רומענישען אינערן-מיניסטעריום, אנגעלעסקו, שטעהט נישט אין קיין שום צוזאמענהאנג מיט די אנטיסעמיטישע אונרוהען. דער אויספיהרער פון אטענטאט, ווערט ווייטער געזאגט, איז נישט געווען קיין סטודענט און קיין אנטיסעמיט.

דעם 23. ד.ח. איז אויף א זיצונג פון רומענישען מיניסטעריום-ראט בעהאנדעלט געווארען א בעריכט וועגען דער אנטיסעמיטישער בעוועגונג. עס איז אנגענומען געווארען א בעשלוס ארויסצולאזען אן'אויפרוף געגען דער אנטיסעמיטישער העצע.

אין דער זעלבער צייט האט דער רומענישער געזאנדטער אין בערלין, פעטקו, אין א פרעסע-אינטערוויו אפגעלייקנט אלע ידיעות וועגען אונרוהען אין רומעניען. די דאזיגע קלאנגען בעשמוצען נאר דאס רומענישע פאלק, וואס איז גאסטפריינדליך צו אלע בירגער.

ווייטער ווערט געזאגט אין קאמוניקאט, אז רומעניען האט קיינמאל נישט געטראכטען פון רעליגיעזע פערפאלגונגען. פערקעהרט, יודען און ארמענער זענען ערלויבט געווארען זיך צו בעזעצען אין לאנד.

אויך סיריען פיהרט איין אימפארט-צאלען אויף לאנדווירטשאפטליכע פראדוקטען

ירושלים. (יטא) לויט'ן בעשלוס פון ארץ-ישראל האט אויך סוריען איינגעפיהרט אימפארט-צאלען אויף ווייצען און אוילבירטען-אויל.

באלדווין ווערט אויס פיהרער פון דער קאנסערוואטיווער פארטיי

לאנדאן, 29. יולי. (סב). „דיילי הערעלד" פערעפענטליכט א סענסאציאנעלע ידיעה וועגען דער בעפארשטעהענדער דימיסיע פון באלדווינ'ען אלס פיהרער פון די קאנסערוואטיווען.

זיין שטעלונג איז וואקעלדיג געווארען צוליב דער וואקסענדער אפאזיציע פון די פרעסע-מאגנאטען ראטמער און ביווערברוק, וועלכע האבען אין די לעצטע טעג אבגעהאלטען א רייהע קאנפערענצען מיט באלדווינ'ען. ארויסרוקענדיג א רייהע פארערונגען פון פרינציפיעלען כאראקטער.

לויט'ן „דיילי הערעלד" איז באלדווין נישט געניינט צו אקצעפטירען די פאליטישע פלאטפארם, וואס איז אויסגעארבייט געווארען דורך די פרעסע-מאגנאטען.

אין שייכות דערמיט הערשט די איבערצייגונג, אז באלדווין וועט זיין געצוואונגען צו פערלאזען דעם אמט אלס שעף פון דער קאנסערוואטיווער פארטיי.

פיהרער פון די אינדיער מסכים צו געהן אויף דער קאנפערענץ קיין לאנדאן

פערשארפטער בויקאט אויף ענגלישע סחורות

לאנדאן, 29. יולי. (טו) מען מעלדעט פון באמביי, אז די אונטערהאנדלונגען צווישען די פארשטעהער פון דער ענגלישער רעגירונג מיט די אינדישע נאציאנאליסטען געהען ווייטער אן.

די אינדישע נאציאנאליסטען סאפרו און יאיאקאר, וואס נעמען אנטייל אין די אונטערהאנדלונגען, האבען נאך א לענגערער קאנפערענץ מיט גאנדי'ן, בעזוכט אויך די בעקאנטע אינדישע פיהרער, די ברידער נערו, וואס געפינען זיך אצט אין תפיסה.

די אונטערהאנדלונגען האבען דערפיהרט צו פאזיטיווע רעזולטאטען, מחמת סיי גאנדי, סיי די ברידער נערו האבען מסכים געווען, אז די אינדישע נאציאנאליסטען זאלען זיך בעטייליגען אין דער פראיעקטירטער לאנדאנער קאנפערענץ, וועלכע זאל ארומרעדען דאס פראבלעם פון אינדישען מלוכה-סדר.

לאנדאן, 29. יולי. (טו) לויט מעלדונגען פון באמביי, האט דער קאמיטעט פון אינדישען קאנגרעס בעשלאסען אונטערצונעהמען א נייע גרויסע פראפאגאנדע-אקציע צו בויקאטירען די ענגלישע סחורות.

די נאציאנאליסטען האבען געשאפען א ספעציעלע אפטיילונג, וואס צעהלט העכער 1000 פרייוויליגע, וואס האט איבערגענומען ספעציעלע פאסטענס, נישט ארייצולאזען קיין קונים אין די ענגלישע קראמען.

די אקציע פון'ם באיקאט אויף ענגלישע סחורות האט אנגענומען א ברייטען כאראקטער אויך אין אנדערע פראווינצען פון אינדיען.

טראצקי'ס גורל ערווארט אויף ריסאוו'ן

רינא, 29. יולי. (ספעציעל) דער פרעזעס פון צ.פ.ק. קאלינין האט געהאלטען א רעדע אויף א פערזאמלונג פון דער מאסקווער קאמוניסטישער ארגאניזאציע, אין וועלכער ער האט צווישען אנדערען ערקלערט אויף דער פראגע פון די ארבייטער, פארוואס דער פיהרער פון דער רעכטער אפאזיציע, ריקאוו, איז ווידער אמאל אויסגעשלאסען געווארען אין פארטיי-ביוראו, אז די פאליטביוראו גיט ריקאוו'ן און אנדערע אפאזיציאנעלע די מעגליכקייט צו בעשטעטיגען מיט מעשים זייער הרטה.

אויב עס וועט זיך ארויסווייזען, אז ריקאוו גייט נישט אויס די דאזיגע טענדענצען און ער וועט נישט אקטיוו בעקעמפען די אפאזיציאנאליסטען, וועט ער געשטעלט ווערען מחוץ פון סאוויעטישען לעבען.

א שווערער פארפאל אין דער בערלינער גאזאווניע

בערלין, 29. יולי. (סב.) אין דער גאזאווניע בערלין-מאריענדארף האט געלעמען פאסירט א שרעקליכער פארפאל צוליב וועלכען 4 פערזאן זענען שווער פערוואונדעט.

עטליכע ארבייטער זענען דארט געווען בעשעפטיגט מיט'ן אויסרייניגען א קאסטען פון קויהלען און אש. אין א געוויסען מאמענט איז פון אן'אומבעקאנטער סיבה אין קאסטען ענטשטאנען א פייער און די פלאמען האבען בלויז-שנעל ארומגעכאפט דאס אנגעטועכץ פון די ארבייטער.

אויף זייערע הילפס-רופען זענען זיך צוגעלאפען די חברים. און מיט גרויס מיה איז געלונגען אלע 4 אפצוראטעווען פון א זיכערען טויט.

אידער ביים ווייב'ס זוהן זאגט ער ליבער דעם „להכניסו בבריתו" ביים זוהן פון זיין געליבטער

ווי אזוי א דארפס-יוד ווארפט אוועק זיין ווייב און אנטלויפט צו זיין געליבטער. — ביידע האבען איהם אין איין צייט געבוירען יונגלעך

לעמבערג. — אין א דארף נישט ווייט פון יאזלאוויץ איז געשעהן פאלגענדער סענסאציאנעלער פאל:

אין זשניבראוו וואוינט א געוויסער זוסיע קאנפער. האט ער ערשט נישט לאנג חתונה געהאט מיט דער טאכטער פון א געוויסען ב. ברוך קאפלער פון דארף בארוקי ביי טארנאפאל. קאפלער האט זיין איידים געגעבען א שעהנעם נדן, דאס פאר פאלק האט זיך א צייט נאך דער חתונה זעהר גוט געלעבט.

מאלט זיך אבער א מעשה, אז קאנפער בעקענט זיך מיט א יונגער אלמנה פון צווייטען דארף בערעמיאני א געוויסע לאה'טשע רעמבלינג און דאס נאר-בעקאנטע פאר-פאלק פערליבט זיך איינער אין אנדערן ביז איבער די אויערן.

עס האט לאנג נישט געדויערט און די געליבטע פון ה' קאנפער איז מעוברת געווארען, אבער גלייכצייטיג איז זיין אייגענע ווייב אויך מעוברת געווען.

אנצט ערשט האט זיך אנגעהויבען דאס אמת'ע טראגישע לעבען פון קאנפער'ס ווייב ווייל דער מאן האט זי אנגעהויבען פערנאכלעסיגען. ער האט איהר נישט געגעבען קיין פרנסה און וואס ער האט פערדינט האט ער אפגעטראגען זיין געליבטער.

ויהי היום און ביידע ווייבער פון ה' קאנפער זענען געלעגען געווארען און האבען גראד ביידע געבוירען יונגלעך. קאנפער האט זיך אנגעהויבען צו ישוב'ען, וואו עס איז מעהר כדאי צו זאגען דעם „לכניסו בבריתו" און איז געקומען צו דער מסקנא, אז טאקע ביים זוהן פון דער געליבטער.

און א שעהנעם העלען טאג האט קאנפער איבערגעלאזט זיין ווייב און זיך אינגאנצען אריבערגעצויגען צו זיין געליבטער. דאס ווייבעל מיט איהר קינד זענען ממש אויסגעגאנגען פאר הונגער.

דערמיט האט זיך עס אבער נאך נישט געענדיגט. קאנפער האט אנגעהויבען זיין ווייב ברענגען, זי זאל איינוויליגען אין א גט. דאס ארמע ווייבעל וואלט שוין אפשר טאקע געוואלט צו נעמען א „גט" ביי אזא אכזר, פערלאנגט זי אבער צורוק דעם נדן...

נייער פליה איבער'ן אטלאנטיק

די ריזיגע ענגלישע שיף „R 100" אפגעפלויגען קיין קאנאדא

אויף דער שיף געפונען זיך 44 מענשען

לאנדאן, 29 (סב.) די ענגלישע לופט-שיף "R 100" איז היינט 3.45 ארויסגעפלויגען פון לופט-פליה-פלאץ אין קארדינגטאן צו מאכען א רייזע איבערן אטלאנטיק קיין קאנאדא.

דער קאמענדאנט פון דער לופט-שיף איז בוט. אויף דער לופט-שיף געפונען זיך 44 פערזאן, דערונטער 5 אפיצירן און 32 פערזאן פון דער מאנשאפט, די איבריגע זענען אפיציעלע אבסערוואטארען.

די לופט-שיף האט גענומען דעם קורס אויף ליווערפול און דאן איבער דובלין וועט זי פליהען צו די צפון-ברעגעס פון אירלאנד, כדי איבער איסלאנד און גרענלאנד צו קומען צו די ברעגעס פון אמעריקא.

דער פליה זאל דויערן 70 שעה. פונדעסטוועגען האט די שיף על כל צרה שלא תבוא מיטגענומען לעבענס-מיטעל וואפאסען אויף 5 טעג און 2,250 ליטער וואסער, פאר 6 מאטארען האט די שיף מיטגענומען 30 טאן הייץ-מאטעריאלען. נאכ'ן אנקומען יין נייפונדלאנד וועט די שיף פליהען קיין קאנאדא.

לאנדאן, 29 (טו) די "R 100" פליהט לעת עתה אהן שום שטערונגען. א זייגער 14 האט די לופט-שיף זיך געפונען אויף 35.10 פון צפונ'דיגער ברייט און 9.10 פון מערב'דיגער לענג און פליהט מיט א געשווינדיגקייט פון 86,5 ק קלמ. א שעה.

דער אייראפעאישער פליה-קאנקורס

ערשטער פוילישער פליהער מיט ערפאלג פערענדיגט דעם קאנקורס

בערלין, 29 (ספעצ.) דער פוילישער לופט-פליהער פלאנטשינסקי איז נעכטען אנגעקומען אויף זיין אוויאנעטקע „ר. וו. דז." קיין בערלין, אויפ'ן טעמפעלהאף ארום 19 מיט 8 מינוט. אזוי ארום האט דער ערשטער פוילישער לופט-פליהער אויסגעהאלטען מיט ערפאלג דעם אינטערנאציאנאלען אייראפא-פליה-קאנקורס.

דער צווייטער פוילישער פליהער באיאן איז ביים סוף פון זיין רייזע, צווישען דאנציג און בערלין, פערהאלטען געווארען צוליב א דעפעקט אין מאטאר.

שפאנישע אנארכיסטען האבען זיך געגרייט צו א רעוואלוציע

פאריז, 29. יולי. (טו) די שפאנישע אנארכיסטען, וואס זענען זונטאג ארעסטירט געווארען אין פאריז, זענען מאנטאג אויסגעהערט געווארען פון אויספארשונגס-ריכטער. עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז גלייכצייטיג ווען די שפאנישע אנארכיסטען האבען אפגעהאלטען זייער פערזאמלונג אין פאריז, איז אויך פארגעקומען אן'עהנליכע פערזאמלונג אין פערפינגאן. אויף ביידע פערזאמלונגען איז ארומגערעדט געווארען די פראגע וועגען דורכפיהרען א רעוואלוציע אין שפאניען. עס האבען געזאלט ארויסגעשיקט ווערען איבער די גרענעץ א ריזיגע מיטגלידער, וואס האבען דעם 1. אויגוסט אין פערשידענע שטעט געדארפט ארגאניזירען אונרוהען.

מחמת פיל פון די ארעסטירטע האבען נישט געהאט קיין דאקומענטען, זענען זיי פערהאלטען געווארען אין ארעסט 15 פון די ארעסטירטע זענען צוגעפיהרט געווארען צו דער בעלגישער גרעניץ. די איבריגע זענען בעפרייט געווארען.

מינדערהייטען אסימילירען זיך נישט

זאגט פרעזידענט מאסאריק

פראג. (יטא) פרעזידענט מאסאריק האט אין אנ'אינטערוויו מיט'ן קארעספאנדענט פון דער מאדרידער צייטונג „על סאל" ערקלערט צוו. אנד.: די אסימילאציע פון די מינדערהייטען מיט'ן מעהרהייטס-פאלק איז אוממעגליך און נישט פערייניגבאר מיט די מאדערנע הומאניטארע שטרעבונגען. פאר דער מלוכה איז גענוג, ווען אלע איהרע בירגער זענען לאיאל און בעווייזען דאס ביי פערשידענע געלעגענהייטען. די מלוכה קאן מען בעטראכטען נישט אלס א נאציאנאלע איינהייט, נאר אלס ווירטשאפטליכען קאמפלעקס, מיט וועלכען אלע בירגער זענען פערבונדען א דאנק זייערע געמיינזאמע אינטערעסען.

ארעסטירט קאמוניסטען אין קראקא

קראקא (טעל.) די פאליציי האט ארעסטירט 2 קאמוניסטען רעגינא ווייסבערג און יאנקעל בערעצקי, וועלכע האבען פערטיילט אויפרופען ביי א פאבריק. אין צוזאמענהאנג דערמיט זענען ארעסטירט געווארען נאך 3 פערזאן.

גרויזאמער אנדענק

פון דער שפאנישער אינקוויזיציע

רוים, 29 (ספעצ.) פון מאדריד מעלדעט מען, אז ביים רעמאנטירען א קירך אין ליענטא, האט מען אין א אונטערערדישער צעלע געפונען סקעלעטען וואס האבען אויף די אקסלען געהאט אנגעבונדענע שנירען. דערנעבען איז געווען א צווייטע צעלע, דורך וועלכע מען האט געקענט ארייןקוקען און זעהן ווי די צום טויט-פערמשפטע געהן אויס פון הונגער.

וועגען צוזאמענארבייט צווישען צענטראל-פעראיין און ציוניסטען

אין קאמף געגען אנטיסעמיטיזם

בערלין. (יטא) דער ארגאן פון „צענטראל-פעראיין" און די ציוניסטישע „יודישע רונדשוי" האבען געעפענט א דיסקוסיע וועגען דער מעגליכקייט פון א צוזאמענארבייט פון די ביידע ריכטונגען אין קאמף געגען דער שטייגענדער געפאהר פון אנטיסעמיטיזם. עס ווערען געמאכט אנרעגונגען, אז די ציוניסטען זאלען זיך בעטייליגען אין דער שוץ-ארבייט פון צענטראל-פעראיין גלייך ווי די נישט-ציוניסטען בעטייליגען זיך אין דער אגענץ, ווייל דער קאמף געגען אנטיסעמיטיזם ליגט אין די געמיינזאמע אינטערעסען פון גאנצען יודענטום.

א פארפאל אויף דער פראנצויזיש-איטאליענישער גרעניץ

פאריז, 29. יולי. (סב.) געלעטען האט פאסירט א נייער פארפאל אויף דער פראנצויזיש-איטאליענישער גרעניץ אנ'אפטיילונג פון דער פאשיסטישער מיליץ, וואס מאכט דורך פעלד-איבונגען האט זיך אריינגעלאזען טיף אין פראנצויזישען טעריטאריום. אין א געוויסען מאמענט האבען די פאשיסטען זיך אנגעשטויסען אויף א פראנצויזישען מיליטערישען פאטראל און האבען גלייך זיך צורוקגעצויגען. בעת'ן אנטלויפען איז איינער פון די פאשיסטען געפאלען און האט צובראכען א פוס. ער איז ארעסטירט געווארען און מען האט איהם איבערגעפיהרט אין שפיטאל פון בריאנסאן.

ביים ארעסטירטען האט מען געפונען א מיליטערישען רעוואלווער מיט 60 קוילען.

לאָדז
30 יולי 1930.
זון אויפגאנג: 3,47
זון אונטערגאנג: 7,28
מיטוואָך, ה׳
מנחם-אב תר״ץ
פ׳ דברים

טאָג-כראָניק

צוואַנגס-רעמאָנט אין די הייזער

(ב) די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט האָט פֿעסטגעשטעלט, אַז טראָץ דער פֿעראָרדנונג צו רעמאָנטירן די הייזער, האָבען נאָך פֿיל ווירטס-לײַט נישט געמאַכט קיין רעמאָנט אין זייערע הייזער. די ווירטסלײַט וואָס האָבען עובר געווען אויף דער פֿעראָרדנונג, וועלען אַדמיניסטראַטיוו בעשטראָפֿט ווערען און דעם רעמאָנט וועט מאַכען דער מאַגיסטראַט אויפֿ׳ן חשבון פֿון ווירטס.

50 נייע פּאָסט-קעסטלעך

די לאָדזער פּאָסט פֿערגרעסערט איצט די צאָהל פּאָסט-קעסטלעך אויף די לאָדזער גאַסען. עס ווערען צוגעקלאַפּט נײַע 50 פּאָסט-קעסטלעך און די עקען שטאָט.

פֿון לאָדזער האַנדעלס-געריכט

—=0§0=—

„נאַדזאָרען" און „אָפּאַדלאַשטשען"

(5) נעכטען האָט דאָס האַנדעלס-געריכט בעהאַנדעלט די וועגנרונג פֿון דער פֿירמע „מ. און ס. ראַבינזאָהן" (פּעטריקאָווער 45) וועגען ערטיילען איהר אַ געריכטס-אויפֿזיכט. אין געריכט זענען אָבער גלײַכצײַטיג דערלאַנגט געוואָרען בקשות פֿון די קרעדיטאָרען פֿון דער דערמאָנטער פֿירמע וועגען ערקלערען איהר אַנ„אָפּאַדלאַשטשעש". דערבײַ האָבען די קרעדיטאָרען בעגרינדעט פּראָטעסטירטע וועקסלען דורך דער פֿירמע „ראַבינזאָהן".

פֿון די ערקלערונגען פֿון געריכטס-עקספּערט איז צו זעהען, אַז דער בילאַנס פֿון דער פֿירמע, וועלכע געהער צו צוויי שותפֿים, בעטרעפֿט גאַנץ 650 טויזענד זל., ווי זי האָט אַליין אויפֿגעגעבען, נאָר 590 טויזענד זל. כיון אייגענעם קאַפּיטאַל פֿערמאָגט די אונטערנעהמונג בכלל נישט. די קורענט-פֿערמעגונג חובות פֿולען אויס דעם גאַנצען פּאַסיוו. דער אַקטיוו בעשטעהט פֿון דער נישט פֿליסענדער פּאָזיציע פֿון נישט-בעוועגליכע גיטער, וואָס בעטרעפֿט 110 טויזענד זל., פֿון סחורות-לאַגער, וואָס איז בערעכענט אויפֿ׳ן ווערט פֿון 400 טויזענד זל. נאָכ׳ן אַראָפּרעכענען 10 פּראָצ. פֿון ווערט און אויך פֿון די רעכנונגען, וואָס עס קומט דער פֿירמע פֿאַר די פּראָטעסטירטע וועקסלען, וועלכע זענען בערעכענט געוואָרען אויף 50 פּראָצענט פֿון זייער ווערט. צוזאַמען בעטרעפֿען אַלע פּאָזיציעס פֿון פֿליסענדען און האַלב פֿליסענדען קאַפּיטאַל אַ סומע פֿון 490 טויזענד זל.

די קרעדיטאָרען האָבען אָבער, ווי עס איז שוין אויבען דערמאָנט געוואָרען, אויך זיך געווענדעט צום געריכט וועגען ערקלערען דער פֿירמע „מ. און ס. ראַבינזאָהן" אַנ׳אָפּאַדלאַשטשעש. דאָס געריכט האָט אָבגעוואָרפֿען בײַדע בקשות, ד.ה. מ׳האָט דער פֿירמע „ראַבינזאָהן" נישט בעשטימט קיין „נאַדזאָר" און אויך נישט ערקלערט קיין „אָפּאַדלאַשטשעש".

אויף אַזאַ אופֿן געפֿינט זיך די פֿירמע בלי ספֿק אין דער לאַגע, אַז זי איז גוט בכח צו בעצאָהלען איהרע פֿערפֿליכטונגען, צו וואָס זי האָט זיך אַליין אָנגעבאָטען, אָפּגעבענדיג אַ בקשה וועגען אַ „נאַדזאָר". זי קאָן אָבער נישט ליקווידירען איהר פּאָזיטיווען מצב.

* * *

דאָס האַנדעלס-געריכט האָט אויך בעטראַכט דעם ענין פֿון דער פֿירמע „יוזעף ליפּסקי", פּעטריקאָווער 56 די דאָזיגע פֿירמע פֿאַבריצירט טעקסטיל-סחורות און איהר אייגענער פֿאַבריק. דער בילאַנס, וועלכער איז דערלאַנגט געוואָרען מצד דער פֿירמע אין געריכט, בעת זי האָט געבעטען וועגען אַ „נאַדזאָר", איז געווען געשלאָסען אויף אַ סומע פֿון 500 טויזענד זל. דער געריכטס-עקספּערט האָט פֿעסטגעשטעלט דעם בילאַנס אויף 430 טויזענד זל. דערווײַטער אַ דריטעל אייגענעם קאַפּיטאַל. דאָס געריכט האָט בעשטימט דער פֿירמע „יוזעף ליפּסקי" אַ געריכטס-אויפֿזיכט און בעשטימט אַלס ריכטער-קאָמיסאַר דעם האַנדעלס-ריכטער מיכאַל קאָן. אַלס געריכטס-אויפֿזעהער איז בעשטימט געוואָרען אַדוו. סטעפֿאַן לאַסקער.

אין די ערשטע טעג פֿון חודש יולי ה. י. האָט ליפּסקי זיך געווענדעט צום געריכט וועגען ערלויבען איהם צוזאַמענצוטרעטען צו שליסען אַנ׳אָפּמאַך מיט זײַנע קרעדיטאָרען. ליפּסקי האָט דערבײַ פֿאָרגעלייגט צו בעצאָהלען זײַנע קרעדיטאָרען 70 פּראָצ. פֿון אַלע חובות. דאָס געלד זאָל אויסגעצאָהלט ווערען אין 4 ראַטען, גערעכנט פֿון איין ראַטע ביז דער צווייטער אויף 6 חדשים.

דאָס געריכט האָט אויף דער לעצטער זיצונג מסכים געווען אויף ליפּסקי׳ס פֿאָרשלאַג און ערלויבט צו עפֿענען אונטערהאַנדלונגען וועגען אַנ׳אָפּמאַך.

קאָנפֿליקט צווישען די לאָדזער פֿאַבריקאַנטען מיט דער באַהן-דירעקציע

צוליב דער איבערפֿיהרונג פֿון שמאַטעס

(ה) בײַם איבערפֿיהרען שמאַטעס און צוריסענע שטריקער געוואַנט אויף דער באַהן, זענען די באַהן-פֿאָרשריפֿטען פֿאַר אַ געוויסער גרויס אַזוי, אַז יעדע שמאַטע מאָר נישט זײַן גרעסער פֿון 1 מעטער און דער לענג און 4 צענטימעטער אין דער ברייט. אויב די שמאַטעס זענען גרעסער, מוז מען פֿאַר זיי צאָהלען פֿראַכט לויט אַ העכערער סטאַווקע.

אויף דעם סמך קומען פֿאָר אָפֿטע קאָנפֿליקטען. מיט דער באַהן, וועלכע הייסט זיך צאָהלען לויט אַ העכערער סטאַווקע און די שמאַטעס קאַלקולירען זיך דעריבער טײַערער און די אָפּנעמער לײַדען דערפֿון טיילמאָל גרויסע היזקות.

נעמענדיג אין אַכט, אַז די שטרענגע האַלטונג פֿון דער באַהן-דירעקציע צו אַזאַ רויה-שטאָף, ווי שמאַטעס, מוז זיך נעגאַטיוו אָפּשלאָגען אויף דער טעקסטיל-פּראָדוקציע, האָט די האַנדעלס-קאַמער אונטערנעמען אין דעם ענין אַנ׳ אינטערווענץ בײַ דער באַהן-דירעקציע אין וואַרשא.

אַ בריף אין רעדאַקציע

דער צענטראַלער אויספֿיהר-קאָמיטעט פֿון פֿערבאַנד פֿון די פֿעראיינען פֿון יודישע סטודענטען פֿון פּוילען, וואָס שטודירען אין אויסלאַנד, איז מודיע די חברים, וועלכע פֿאָהרען שטודירען אין אויסלאַנד, אַז זי רייסט איבער די בעציהונגען מיט דער ביוראָ פֿון בקשות און איבערזעצונגען אין וואַרשא (פּל. אייזערנעם טויער 5). צוליב די אָפֿטע אָנקלאַגעס, וואָס קומען אָן פֿון חברים אַקאַדעמיקער צום צענטראַלען סעקרעטאַריאַט.

צוליב דעם אויבענדערמאָנטען דערקלערט דער צענטראַלער אויספֿיהר-קאָמיטעט, אַז ער וואַרפֿט פֿון זיך אַראָפּ יעדע פֿעראַנטוואָרטליכקייט פֿאַר דער אַרבייט פֿון דעם דאָזיקען ביוראָ.

דער צענטראַלער אויספֿיהר-קאָמיטעט פֿון אונזער פֿערבאַנד, זייענדיג די העכסטע פֿאָרשטעהערשאַפֿט אין פּוילען, פֿון דער יודישער אַקאַדעמישער יוגענד, וועלכע שטודירט אין אויסלאַנד און ווילענדיג ווי ווייט מעגליך רעגולירען די פּראָבלעמען פֿון עמיגראַציע פֿון די יודישע אַקאַדעמיקער, ווי אויך קומען צו הילף, האָט בעשלאָסען צו שאַפֿען אַן אַקאַדעמישע עמיגראַציע-ביוראָ, וועלכע זאָל פֿערלעדיגען אַלע פֿראַגען, וואָס זענען פֿערבונדען מיט דער עמיגראַציע פֿון די יודישע אַקאַדעמיקער.

דאָס ביוראָ ווערט געלייטעט דורך אונזערע חברים, וועלכע זענען אַממייסטען בעקאַנט מיט די שטודיום-בעדינגונגען אין אויסלאַנד און געפֿינען זיך אין קאָנטאַקט מיט אַלע אַקאַדעמישע קערפּערשאַפֿטען און אוניווערזיטעטען אין אויסלאַנד.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו אַלע חברים ווי זאָלען אין זייערע אייגענע אינטערעסען ווענדען אַלע ענינים, וואָס זענען פֿערבונדען מיט אַרויספֿאָהר אין אויסלאַנד, זיך פֿערשטענדיגען מיט דער אַקאַדעמישער עמיגראַציע-ביוראָ אין וואַרשאַ, עלעקטאָראַלנאַ 8, וו. 24, טעל. 507-73.

מיט דרך ארץ

צענטראַלער אויספֿיהר-קאָמיטעט פֿון פֿערבאַנד פֿון די פֿעראיינען פֿון יודישע סטודענטען אין פּוילען, וואָס שטודירען אין אויסלאַנד.

ראַדיאָ פּראָגראַם

מיטוואָך 30 יולי

לאָדז (233,8)

11,58 - 12,05 שעה צייכען, 12.05 - 12,30 גראַמאָפֿאָן פּליטען מוזיק, 12,30 - 13 פּראָגראַם פֿאַר קינדער, 13—13.15 פֿאָרטרעג פֿון דער גראַמאָפֿאָן מוזיק, 13.15 - 13.20 פֿאָרלעזונג פֿון טעגליכען פּראָגראַם, ווי אויך קינאָ און טעאַטער רעפּערטואַר, 15.50 - 16,15 פֿאָרטראַג, 16.50 - 17,10 גראַמאָפֿאָן פּליטען מוזיק (פֿון וואַרשא) 17.35 - 18 פֿאָרטראַג, 18 - 19 קאָנצערט פֿון מאַנדאָליניסטען, 19 - 19.20 פֿערשידענעס, 19.20 - 19.45 גראַמאָפֿאָן פּליטען (פֿר. פֿון וואַרשא), 19 35 - 19.45 קאָמוניקאַט פֿון דער לאָדזער האַנדעלס קאַמער. פּראָגראַם אויפֿ׳ן נעקסטען טאָג און שעה צייכען, 20 - 20.15 ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל, 20.15 - 21 סאָליסטען קאָנצערט, 21 - 21,15 פֿאָרלעזונג פֿון סאָליסטען קאָנצערט, 22.15 - 24 וועטער, פּאָליציי, ספּאָרט און א.ז.וו. קאָמוניקאַטען ווי אויך טאַנץ-מוזיק פֿון דעם וואַרשאַווער „אַזזאַ".

זעלבסטמאָרדען

אויף ראַקאָטשינער 55 האָט געפּרובט צו בעגעהן זעלבסטמאָרד די דאָרטיגע יונגע אַרבייטערין זאָשיאַ סטעפּאַניובנאַ, אַ מיידעל פֿון 15 יאָהר. זי האָט אויסגעטרונקען אַ פֿלעשעל עסיג-עסענץ. אין אַ שווערען צושטאַנד האָט זי די פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפֿיהרט אין שפּיטאָל אַרײַן.

* * *

אויף ווראָצלאַווסקאַ 12 האָט אויסגעטרונקען אַ פֿלעשעל עסיג-עסענץ די 35-יעהריגע פֿרוי מאַריאַ אַווראַקיעוויטש. די פּאָגאָטאָוויע האָט די זעלבסטמערדערין אָפּגעפֿיהרט אין שפּיטאָל אַרײַן.

קופּאָן № 147
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פֿונ׳ם דאָזיגען קופּאָן קאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ׳ן יורי-קאָנסול פֿון אונזער רעדאַקציע.
גילטיג היינט מיטוואָך,
דעם 30. יולי פֿון 8—9 אָוו.

דרייסטער קאַסע-אײַנבראָך הינטער לאָדז

קאַסע-ברעכער אין מאַסקעס בינדען אַ נאַכט-סטרוזש און ברעכען אויף אַנ׳אײַזערנע קאַסע מיט פֿיל געלד און ציהרונג

קאַליש. (טעלעפֿאָניש) אין דאָרף רלזטק, הינטער סלופּצי, איז נעכטען בײַנאַכט אײַנגעפֿיהרט געוואָרען אַ דרייסטער אײַנבראָך אין לאָקאַל פֿון דער דאָרפֿישער גמינע, וואו עס איז אויסגעבראָכען געוואָרען די אײַזערנע קאַסע, אין וועלכער עס האָט זיך געפֿונען 4 טויזענד זל. מזומנים און פֿאַר אַ גרויסער סומע סטעמפּעל-מאַרקען און פּריוואַטע בידושוטעריע. די קאַסע-ברעכער האָבען דאָס אַלץ צונעמען און נעלם געוואָרען.

אײַדער זיי זענען אַרײַן אין לאָקאַל האָבען זיי פֿער׳סמ׳ט 2 הינט, וואָס זענען דאָרט געשטאַנען אויף דער הויף, מיט אַ פֿערגיפֿטעט שטיק פֿלייש. דער נאַכט-סטרוזש, וואָס דרעהט זיך אַרום און יענער געגענד, האָט דערהערט עפּעס אַ פֿערדעכטיגען גערויש און לאָקאַל פֿון דער גמינע און ער איז דאָרט אַרײַן זעהען, וואָס דאָס בעדײַט. אָבער אײַדער ער האָט נאָך צײַט געהאַט זיך אַרומצוקוקען, האָבען איהם 3 פּערזאָן אין מאַסקעס אומגעוואָרפֿען אויף דער ערד, פֿערפּאַקט דאָס מויל מיט אַ שמאַטע, אַז ער זאָל נישט קאָנען שרײַען און דאַן איהם געבונדען מיט גראָבע שטריק די הענד און די פֿיס.

דער נאַכט-סטרוזש איז דאָרט אַזוי אָפּגעלעגען ביז אין דער פֿריה, און ערשט דאַן איז איהם געלונגען צו בעפֿרייען דאָס מויל פֿון דער שמאַטע און אָנצוהויבען שרײַען נאָך הילף. אַזוי אַרום האָט מען דעם דרייסטען אײַנבראָך בעמערקט ערשט אַ שטיק אויף טאָג, ווען די קאַסע-ברעכער האָבען געהאַט גענוג צײַט פֿערשוואונדען צו ווערען.

דער לאָדזער אויספֿאָרשונגס-אַמט האָט אונטערנעמען די אויספֿאָרשונג. (§)

קאַטאַסטראָפֿע מיט אַמאָטאַציקל

אַ גלח שווער פֿערוואונדעט

(ב) צווישען פּעטריקאָוו און בעלכאַטאָוו איז פֿאָרגעקומען אַ קאַטאַסטראָפֿע מיט׳ן מאָטאָציקל פֿון גלח מיעטשיסלאַוו וואַגנער. דער מאָטאָציקל האָט זיך פֿערשעפּעט אין אַ שטיין און איבערגעקעהרט. דער גלח איז געוואָרען שווער פֿערוואונדעט און מ׳האָט איהם אָפּגעפֿיהרט אין פּעטריקאָווער שפּיטאָל.

שטאָפּען-צייכענישען

פֿון אימפּאָרטירטע סחורה

(ה) צוליב די פֿיל אָנפֿראַגען פֿון די פֿירמעס, וואָס אימפּאָרטירען סחורות פֿון אויסלאַנד, מאַכט די האַנדעלס-קאַמער בעקאַנט, אַז לויט אַ בעשלוס פֿון עקאָנאָמישען קאָמיטעט בײַם מיניסטאָרען-קאַבינעט, האָט דאָס פֿינאַנץ-מיניסטעריום אַרויסגעגעבען אַ פֿעראָרדנונג, אַז די קאָנווענציע-הנחות אויף סחורות, וואָס ווערען אַרײַנגעפֿיהרט פֿון לענדער, וואָס האָבען האַנדעלס-אָפּמאַכען מיט פּוילען, קאָן מען אויך בעקומען אויפֿ׳ן גרונד פֿון די צייכענישען, וואָס ווײַזען פֿון וואַנען די סחורה איז בעצויגען געוואָרען, וואָס איז געוואָרען אויסגעשטעלט דורכ׳ן צאָל-אַמט און האָט נישט אויף זיך די קאָנסולאַר-וויזע.

אַזאַ צייכעניש איז גילטיג ביז 6 חדשים

די נאַכט-דיזשורנע אַפּטייקען

שניטקאָ-יעוויטש, פּאַביאַניצער 50; לאַגרזשנסקי, ריקטריקאָווער 164; סאָלטשעוויטש, פּושעיאָר 19; רעמבּיעלינסקי, אַנדרזשעיאַ 26; זינרעלעוויטש, פּעטריקאָווער 25; קאַספּערקעוויטש, זגערזשער 54. ס. טראַקאָווסקי בושעזשינסקאַ 56.

טעקסטיל-אַרבייטער מאַכען הכנות צו אַ שטרייק

(§) אין לאָקאַל פֿון די פּראָפֿעסיאָנעלע פֿעראיינען אויף גדאַנסקאַ 40 וואָס הײַנט פֿאָרגעקומען אַ גרויסע פֿערזאַמלונג פֿון די פֿאַבריקס-דעלעגאַטען און דער טעקסטיל-אינדוסטריע. אויף דער פֿערזאַמלונג וועט בעשפּראָכען ווערען די פֿראַגע וועגען אַרויסשטעלען פֿאָדערונגען פֿון אַ לוין-הוספה און אַ שטרייק-אַקציע.

גלײַכצײַטיג מעלדעט מען אונז, אַז דער טעקסטיל-אַרבייטער-פֿעראיין „פּראַצאַ" האָט שוין אָנגעהויבען די אַקציע צו זאַמלען 50 טויזענד אונטערשריפֿטען אונטער אַ פּעטיציע צו דער רעגירונג וועגען פֿערזיכערן די אַרבייטער אויף דער עלטער.

דער פּרימיטיווער מענש איז גאָרנישט געווען אַזוי הינטערשטעליג אין „מאָראַל", ווי מען מיינט

אייניגע פֿאַקטען פֿון אַמאָליגען לעבען, ווי אַ געלעהרטער שילדערט זיי

ווי אַזוי האָט געלעבט דער פּרימיטיווער מענש? ווי זענען געווען זײַנע בעגריפֿען וועגען מאָראַל, ווי אַזוי האָט ער זיך בעצויגען צו זײַן פֿרוי און דאָס גלײַכען — וועגען דעם אַלץ איז געשאַפֿען געוואָרען אַ גאַנצע ליטעראַטור. געלעהרטע האָבען מיט זייערע דורכדרינגענדע בליקען אַרײַנגעשטאָכען אין דעם ווײַט-ווײַטען עבר, האָבען אויפֿ׳ן גרונד פֿון פֿאַקטען שטודירט די עפּאָכע פֿון אַמאָליגען מענש און האָבען אויף דעם דאָזיגען סמך אָנגעוואָרפֿען בולט׳ע בילדער, פֿון וועלכע מיר, די צוויליזירטע יחסנים, קענען אַ סך, גאָר אַ סך לערנען. דער פּרימיטיווער מענש, די אַמאָליגע דורות, זענען פֿאַר זיך אַליין אַ שולע, אַנ׳אוניווערזיטעט, מיט אַ סך אינטערעסאַנטעס און פֿערדינסט, אַז יעדער אינטעליגענטער מענש זאָל דאָרט שטודירען. מיר ווילען דאָ איבערגעבען אַ בעשרײַבונג פֿון אַ רוסישען געלעהרטען, וועלכער שילדערט דעם פּלאַץ, וואו מאַסקווע געפֿינט זיך איצט און וואָס ער האָט מיט זיך פֿאָרגעשטעלט מיט אַ דרײַ-פֿיר טויזענד יאָהר צוריק, דאָס הייסט, ווען דער שטח, וואָס די איצטיגע אַרײַנפֿאָרשונג פֿערנעהמט איז געווען פּרימיטיוו און בעוואַקסען מיט אומדורכדרינגבאַרע וועלדער.

צו יענער צײַט. בעהויפּטעט דער רוסישער געלעהרטער, האָט אויף דעם אָרט וואו מאָסקווע שטעהט איצט, זיך געפֿונען אַ גרויסער וואַלד, אָנגעפּיקעוועט מיט גרויסע און קלײַנע חיות, ווי: וועלף, בערען, וואַלד-חזירים און אַלערלײַ גיפֿטיגע שלאַנגען. נישט ווײַט פֿון וואַלד, אין אַ טאָהל, וואָס איז געווען אַרומגעצוימט מיט אַ הויכען פּאַרקאַן פֿון רויהען געהילץ, האָט זיך געפֿונען אַ קלײַנער ישוב, וואָס איז בעשטאַנען פֿון עטליכע צעהנדליגער קלײַנע הײַזלעך פֿון אַזאַ אויסזעהן, אַז דער איצטיגער מענש וואָלט אַפֿילו קיין נאָמען נישט געקענט געפֿינען פֿאַר זיי. און אָט אין די דאָזיגע קלעגליכע וואוינונגען האָבען עס געלעבט די אַמאָליגע האַלב נאַקעטע, האַלב ווילדע, האַלב הונגעריגע מענשען מיט זייערע פֿאַמיליעס. דאָרט האָבען זיי זיך בעשיצט פֿון די ווינטערדיגע קעלטען, פֿון ווילדע חיות, דאָרט האָבען זיי זיך געפֿרוכפּערט און געמעהרט, געקעמפֿט פֿאַר זייער עקזיסטענץ, כאָטש זיי האָבען נישט פֿערשטאַנען, צוליב וואָס זיי עקזיסטירען אויף דער וועלט.

דער מאַן איז געווען דער קעניג פֿון זײַן פֿאַמיליע, זײַן וואָרט איז געווען אַ געזעץ פֿאַר דער פֿרוי און קינדער. געקענט האָט ער טאָן מיט יעדען איינעם פֿון זײַן פֿאַמיליע אַלץ, וואָס ער האָט געוואָלט און קיינער האָט איהם אין דעם נישט געשטערט. דער מאַן איז געווען דער שפּײַזער, דער קעמפֿער, דער דערציהער. ער האָט געפֿיהרט מלחמות מיט אַנדערע ישובים, זיך געשלאָגען מיט די ווילדע חיות, יעדען טאָג דאָס לעבען געשטעלט אין געפֿאַהר און האָט דעריבער זיך גענומען די מאַכט צו זײַן דער רעגירער, דער מושל איבער דער שוואַכערער פֿרוי און קינדער.

גנבה איז געווען שטרענג פֿערבאָטען אין דעם פּרימיטיווען ישוב און האָט מען עמיצען געכאַפּט בײַ דער האַנד, מאַכט נישט אויס. ווי קליין די גנבה איז געווען, האָט זיך יענער שוין געקענט מיט זײַן לעבען געזעגענען. מיר ווילען דאָ איבערגעבען אַ בילדעל, ווי אַזוי מען האָט אין דעם ישוב בעשטראָפֿט אַ יונגען בחור, וועלכער האָט גע׳גנב׳עט אַ ביסעל פֿון קהל׳ס האָניג און מען האָט איהם געכאַפּט, עסענדיג דעם זיסען מאכל.

דעם בחור האָט מען אויסגעטון מוטער נאַקעט, צוגעבונדען צו אַ סלופּ, אַזוי פֿעסט, אַז ער האָט זיך נישט געקענט רוהרען מיט אַנ׳אבר. דערנאָך האָט מען זײַן גאַנצען קערפּער אויסגעשמירט מיט האָניג, איהם פֿריהער געצוואונגען אָנצועסען זיך גוט מיט דעם, און איבערגעלאָזען אונטער דער ברענענדער זון, צוגעבונדען צו דעם סלופּ, פֿון אין דער פֿריה ביז שפּעט פֿאַרנאַכט. באַלד ווי די זון האָט גענומען באַקען און גלוהען, האָט דער ריח פֿון האָניג צוגעצויגען אַהין בינען מחנות-ווײַז. די בינען האָבען זיך אַרויפֿגעוואָרפֿען אויף דעם יונגערמאַנס קערפּער, האָבען זיך אײַנגעגעסען מיט זייערע גיפֿטיגע שנעבעלעך אין דעם אומגליקליכען לײַב, אַז ער האָט מיט זיך פֿאָרגעשטעלט איין גרויסע מאַסע בינען, קיין מענש האָט זיך נישט אַרויסגעזעהן.

מען קאָן זיך לײַכט פֿאָרשטעלען די מורא׳דיגע יסורים פֿון דעם געפּײַניגטען גנב. געמאַטערט פֿון דורשט און פֿון די בינען, וועלכע האָבען זײַן גאַנצען קערפּער געשטאָכען, ווי מיט גליענדע נאָדלען, האָט דער אומגליקליכער אַרויסגעלאָזען אַזעלכע האַרץ רײַסענדע געשרייען, אַז אַ שטיין וואָלט עס געקאָנט רוהרען, אָבער די מענשען האָבען זיך גלײַכגילטיג צוגעקוקט צו איהם, האָבען זיך נאָך געחוזקט מיט איהם און צוגעוואָרפֿען אַלערליי גלייכוונג פֿראַגען: ווי געפֿעלט איהם דער האָניג, צו ער איז געווען זיס? און עהנליכעס. אַנדערע פֿלעגען ווײַזען איהם אַ כלי מיט קאַלט וואַסער, אַליין טרינקען עס פֿאַר זײַנע אויגען און דערמיט נאָך פֿערגרעסערן זײַנע יסורים. דער סוף איז געווען, אַז ביז די זון איז פֿערגאַנגען, איז דער אומגליקליכער געשטאָרבען אין שרעקליכע קראַמפֿען. דעם מת האָט מען נעבען סלופּ אויסגעגראָבען אַ גרוב, אַרײַנגעוואָרפֿען דעם קערפּער אַהין און דערנאָך פֿערשאָטען און אויסגעגלײַכט מיט דער אויבערפֿלעכע.

וועגען אַ פֿרוי׳ס אומטרײַהייט צו איהר מאַן גיט דער געלעהרטער פֿאָלגענדען בילד:

צוריקקעהרענדיג זיך פֿון וואַלד אהיים האָט איינער פֿון די דאָרטיגע מענער דערזעהן אַ פֿרעמדען יונגערמאַן אַרויסלויפֿענדיג פֿון זײַן הײַזעל. נישט רעדענדיג אַ וואָרט, קומט דער מאַן אַרײַן אינגעוועזגיג, זעצט זיך אויף דער ערדישער פּאָדלאָגע און נעמט זיך רוהיג עסען זײַן מאָלצײַט. די פֿרוי, אַ יונגע, אַ שעהנע, וועמעס לײַב איז בעדעקט מיט אַ פֿעל פֿון אַ חיה, איז צושראָקען, אומרוהיג. זי האָט פֿערשטאַנען, אַז איהר מאַן האָט בעמערקט דעם ליבהאָבער אַרויסלויפֿענדיג און אויך געוואוסט, וואָס איהר ערוואַרט. אָבער אַזוי ווי העלפֿען קען זי זיך נישט, מאַכט זי די גאַנצע צײַט, וואָס דער מאַן עסט, אַרום איהם און זוכט איהם וואָס מעהר צופֿרידענצושטעלען.

אָפּגעגעסען שטעהט דער מאַן אויף, געהט אויף אַ רגע אַרויס פֿון הויז און ברענגט, נאָך עטליכע מינוטען אַרום קומט ער אַרײַן צוריק, האַלטענדיג אין האַנט אַ גראָבען רימען. אָהן ווערטער געהט ער צו צו דער פֿרוי, רײַסט האַסטיג פֿון איהר אַראָפּ דאָס שטיקעל פֿעל, וואָס בעדעקט איהר נאַקעטקייט, שלײַדערט זי מיט רציחה צו דער ערד און זעצט זיך דאַן מיט זײַן שווערען גוף אַוועק אויף איהר קאָפּ. ווען די פֿרוי ליגט שוין אַ הילפֿלאָזע אויף דער ערד, הויבט ער אָן אומ׳ברחמנות׳דיג צו פּאַטשקען איהר רוקען מיט דעם גראָבען רימען. איהרע געשרייען פֿילען אָן דאָס הײַזעל און רײַסען זיך אַרויס אין גאַס. יעדער שמייס לאָזט אויף איהר ווײַסען, אויסגעפֿולטען קערפּער אַ בלוטיגען צייכען. די אומגליקליכע וואַרפֿט זיך אין פּײַנליכע קאָנוואולסיעס. זי בעט זיך, ער זאָל זי אויפֿהערען צו פּײַניגען, אָבער דער מאַן טוט זײַנס, קאַטעוועגענדיג זי, ביז וואַנען די האַנט הויבט איהם אָן וועה טון. דערמאָלט לאָזט ער דעם קרבן אָפּ און הייסט זיך איהר אויפֿשטעלען. און מערקווירדיג, די צושמיסענע ביז בלוט פֿרוי הויבט זיך אויף פֿון דער ערד, ווישט אויס דאָס לײַב, ווײַקעלט זיך ווידער אַרום מיט דעם פֿעל און געהט דערמאָלט צו צו דעם מאַן און קושט איהם די הענד עטליכע מאָל, צערטעלט איהם, ווי עס וואָלט מיט איהר גאָרנישט געשעהן...

די פֿרוי האָט זיך איצט איבערצײַגט, אַז דער מאַן איהרער האָט זי ליב, אַנדערש וואָלט ער זי פֿערשמיסען ביז׳ן טויט.

און אָט אַזוי מאָלט דער רוסישער געלעהרטער איין בילד נאָכ׳ן אַנדערען פֿון דעם לעבען פֿון מענשען מיט עטליכע טויזענד יאָהר צוריק, דאָרט, וואו עס שטעהט איצט די רוסישע הויפּטשטאָט מאַסקווע. ווי עס איז צו זעהן, איז דער פּרימיטיווער מענש גאָרנישט געווען אַזוי ווילד און נאַריש, אויב ער האָט בעשטראָפֿט פֿאַר גנבה און אָנגעהאַלטען טהרת-המשפּחה מעגליכע, אַז אונזערע צוויליזירטע דורות, אונזערע איצטיגע מענשען, וואָלטען געקענט עטוואָס לערנען אויף דעם געביט בײַ דעם אַמאָליגען אָפּגעשטאַנענעם מענשען, ווײַל ווי פֿיל גנבות ווערען איצט בעגאַנגען אומבעשטראָפֿט אין אַלע מדינות און וויפֿיל פֿרויען פֿאַרראַטען מאַן-מעגליך זייערע מענער און האָבען נאָך הנאה, ווען מען רעדט און מען שרײַבט וועגען זיי!

———:0:———

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט

האַלובקאַ'ס קאָנפערענץ

פּאַרוואָס האַלובקאָ איז אַ הויכער באַאַמטער און אויסערן-מיניסטעריום. אונטער זיין לייטונג שטעהט דער פאַר אונז זעהר וויכטיגער מזרח-אַמט. אַ חוץ דעם האָט ער אָבער נאָך איין זעהר וויכטיגע פונקציע — ער איז דאָס די בערזען, וואָס האָט אין אַלטען רוסלאַנד געגאָלטען אַלס „בעאַמטער פאַר ספּעציעלע ענינים". עס איז דאָך אַ גאַנץ בעוואוסטע זאַך, אַז אין פּראָצעס פון אַזאַ אַנגעלויבער אָרגאַניזאַציע, האָט זיך פּוילען, ליידער, נישט געקענט אַנטוואָרטען פון אַ סך זאַכען, וואָס האָבען עקזיסטירט אין רוסלאַנד. צו די דאָזיגע זאַכען געהער אויך יענע פונקציע פון די ספּעציעלע אַנגעלעגענהייטען, אַ פונקציע, וואָס איז אין גאַנץ אייראָפּאַ נישט בעקאַנט.

און אָט האָט האַלובקאַ אַלס „בעאַמטער פון די ספּעציעלע אַנגעלעגענהייטען", בעקומען די מיסיע צו ערלעדיגען למשל דאָס ליטווישע פּראָבלעם, און ער איז זיכער נישט שולדיג אין דעם, וואָס די מיסיע האָט זיך נישט איינגעגעבען. והראיה, די רעגירונג האָט אים אומצו ווידער איבערגעגעבען צו ערלעדיגען אַ „ספּעציעלע אַנגעלעגענהייט" און דאָס מאָל אַנ'ענין פון דער אינערליכער פּאָליטיק. רעדט מען דאָך איבערהויפּט, אַז ער איז דאָס דער, וואָס וועט אָנפיהרען מיט די קומענדיגע וואַהלען, און דער עיקר אויף די „מזרח קרעסען".

און נישט פאַרלירענדיג קיין איבעריגע צייט, האָט ער זיך תיכף גענומען צו דער אַרבייט. לעת עתה ווייסען מיר נאָכנישט צי ער האָט אויך אָפּגעהאַלטען קאָנפערענצען מיט די סלאַווישע מינאָריטעטען. צו אונזערע אויערען איז נאָר ביז איצט דערגאַנגען דער אינהאַלט פון דער קאָנפערענץ מיט די יודישע כלל טוער פון אַשמיאַני און נאָוואָגרודעק. אויב די ידיעות, וואָס מיר האָבען זיך דערוואוסט וועגען דער קאָנפערענץ זיינען נאָר אַפילו קרוב לאמת, מוז מען גלייך קומען צו דער איבערצייגונג, אַז אויך אויפ'ן געביט פון דער אינערליכער פּאָליטיק וועט ער ווי זוכה זיין טראָגען דעם נצחון קראַנץ, און ליידער מוז מען צוגעבען, אַז דאָס מאָל וועט עס זיין, אויסשליסליך צוליב זיין אייגענער שולד און שולדיג איז ער דערמיט, וואָס ער האָט זיך צום ענין גענומען זעהר אונגעשיקט און אָהן שום בעהאַוונטקייט פון'ם ענין.

קודם כל ווילען מיר דאָ געבען איין הכחשה, וועלכע דער הויכער באַאַמטער פאַר די ספּעציעלע אַנגעלעגענהייטען זאָל נעמען צו קענטעניש. עס איז נישט אמת, אַז די ציוניסטישע וועלט-אָרגאַניזאַציע מישט זיך אין די פּוילישע ענינים און נאָך ווייניגער אמת איז, אַז זי טוט עס אַזוי, אַז עס זאָל פּוילען דערפון אַרויסקומען אַ רעה. זייט די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע עקזיסטירט איז נאָך אַזאַ פאַל נישט געווען און וועט נישט זיין. פון וואַנען עס איז פּלוצלינג האַלובקאַ'ן איינגעפאַלען אַזאַ נישט רוכטיגע און נישט קלוגע פּראָוואָרט, איז שוין זיין אייגענער סוד. מען דאַרף זיך אָבער משער זיין, אַז זיין פּראַקטיש-בעבעסישע מענטאַליטעט האָט אים אונטערגערופען דעם דאָזיגען שטות, ווארום די דאָזיגע מענטאַליטעט איז אויך געוואוינט פאָרצוואַרפען די פּ.פּ.ס., אַז דער אינטערנאַציאָנאַל מישט זיך אין די פּוילישע אַנגעלעגענהייטען.

אין שייכות מיט די פאַרוואורפען דאַרף מען זיך בעזונדערס קאַטעגאָריש בעוואָרענען געגען דער אינסינואַציע, אַז די יודען זאָלען האָבען בשעתו אַראָפּגעבראַכט מאָרגענטוי'ן קיין פּוילען אַוועקקוקענדיג שוין דערפון, וואָס אין די „אונגאַדאָווע" אַפּמאַכען איז ווירקליך נישט קלוג אויפגעבנייט צו דערמאָנען יענע שרעקליכע צייטען, ווארום דאַן וועלען מיר מוזען זיך דערמאָנען נאָך פערדרוסליכערע ענינים, ווי די מיסיע פון די מאָרגענטויס. אַוועקקוקענדיג פון דער דאָזיגער בערישער אומגעלומבערטער קייט, מוזען מיר דאָ שוין, צום וויפיל'סטען מאָל פעסטשטעלען, אַז מאָרגענטוי'ען האָט אַראָפּגעבראַכט קיין פּוילען נישט קיין אַנדערער, ווי דער דעמאָלדיגער אויסערן-מיניסטער איגנאַצי פּאַדערעווסקי. די פּוילישע יודען האָבען דאַן גאַנץ אָפען ערקלערט, אַז זיי זיינען שוין פול-יעהריג און זיי דאַרפען נישט האָבען איבער זיך קיין שום אַפּוטראָפּים. מיר זיינען געזעסען אין סיים און פאַרטיידיגט אונזערע ענינים, ווי מיר האָבען געקענט, און אויך קיין פרעמדע יועצים האָבען מיר זיך נישט אומגעקוקט. דאָס האָבען מיר גאַנץ דייטליך געזאָגט מאָרגענטוי'ען. וועלכער איז דעריבער עד היום אַ ביסעל אַנגעצויגען אויף אונז. ער האָט אונז שטענדיג געהאַלטען פאָרצוהאַלטען: די פּוילישע רעגירונג און די פּוילישע פּרעסע בעגריסט מיך אַזוי האַרציג, און איהר ווילט מיך נישט אָנערקענען. נוין, מיר האָבען קיינמאָל דאָ צווישען נישט אַראָפּגעבראַכט די מאָרגענטויס. און דער, וואָס קומט שטענדיג צורופט צו דער דאָזיגער באָבע-מעשה, טראָגט אונזערע קאַטעגאָרישע הכחשות, דער טוט אונז אַ זעהר גרויסע עוולה, און איז זיך גלייכצייטיג גאַנץ שענדליך מרחק פון'ם אמת.

אַזוי פיל וועגען די פאַרוואורפען און טענות.

איצט צום עצם-ענין.

האַלובקאַ פרעגט אוים די קרעסען-יודען וועגען זייערע בקשות און הצטרכות'ן און זיי זאָגען אים גאַנץ אָפענהערציג: די רעגירונג בעריקזיכטיגט נישט אונזערע הצטרכות'ן אין בודזשעט, זי האַלט נישט אוים און שטיצט אַפילו נישט אונזער אייגענער שול-וועזען. יודישע בעאַמטע ווערען נישט נאָמינירט, און אַ חוץ דעם פאַרמאַטערט אונז דער צוואַנגס-זונטאָג-רוה. און האַלובקאַ, אַ מענש, וואָס האָט אַ גאַנץ גוטע דיפּלאָמאַטישע פּראַקטיק אויף ... געגעבען אָבער ... אין פערלעגענהייט. ער האָט אויף אַלעם אַ גוטע און אַ פלאַכע תשובה.

דער בודזשעט — נו, יאָ. מיר האָבען אָבער נישט קיין געלד. אויף אַלץ איז נאַטירליך דאָ דאָס געלד, גרויסע סומען אָדער קלענערע סומען, ס'איז דאָ. אַפילו פאַר די מאַכטמדאַגער בלויז פאַר יודען איז קיין געלד נישטאָ. אַפילו פאַר דער יודישער רעליגיע איז קיין געלד נישטאָ. שול-וועזען? אָבער צו וואָס און צו ווען? און וואָס שייך ווידער די בעאַמטע, האָט שוין אַרויסגעשאָסען נאָר אַ מיאוס'ע שטינק-באָמבע. האַלובקאַ זאָגט: מען האָט נישט דעם צוטרוי צו דער יודישער לאָיאַליטעט.

יאָ — און אויך דאָס דאָזיגע וואָרט האָט זיך דאָרט געלאָזט הערען. מיר קענען זעהר גוט דאָס דאָזיגע חנוכה-דיגע און בעזע פערדעל מיט'ן אַלטען אָפּגעריסענעם זאַטעלע: געשיקטע רייטער זיינען שוין ... געווען און זיינען אויך נישט צו ווייט פאַרפאָהרען אין דער מלוכה'שער רעכטשאַפענהייט. נוין, מיט דעם וועג וועט ער געווים גוט דערגעהען. דאָס פיהרט נאָר אין אַ בלינד געסעל אַריין. אויף דעם פאַרוואָרף פון אומלאָיאַליטעט, וועלען מיר שוין אַפילו נישט ענטפערן מיט ווערטער און פּראָטעסטען, נאָר מיט אַ שטילער קאָנצענטרירטער פאַראַכטונג. מיט די דאָזיגע פערגיפטעטע פיילען בענוצט זיך שוין אַפילו נישט דער פּראָפעסיאָנעלער אַנטיסעמיטיזם, אויב ער האָט נאָר אַ ברעקעלע אינטעליגענץ און — מאָראַל. און דאָס וועט אויך ענדגילטיג מוזען פאַרוואָרפען דער בעאַמטער פאַר בעזונדערע אַנגעלעגענהייטען. וועלכער קאַן, אגב, קיין ממשות'דיגע זאַכען נישט צוזאָגען.

אָבער עפּיס האָט ער דאָך אין זיין אוצר'ל. שוין נאָר עפּיס אַ גוטע זאַך, אַ דאַנק וועלכער ער וועט נעהמען די יודען אויפ'ן זינגער. און אָט מאַלט ער אונז מיט אַ קינסטלער-פּענזעל אַ וואונדער-שעהן בילד: אויף דער קאַנדידאַטען-ליסטע וועט ווייטער קאָנען פיגורירען נעבען פּירשט ראַדזיוויל דער נאָמען פון וואַצלאַוו ווישליצקי, אָדער צלי' קורשבראָן.

צי איז דאָס אייך ווייניג? אוי, יודעלעך! אַ פּירשט אַלס שכן אויף דער קאַנדידאַטען-ליסטע. דאָס איז דאָך ממש אַרויסגענומען פון „טויזענד און איין נאַכט".

און אָט מיט דעם דאָזיגען צוקער'ל וויל האַלובקאַ געווינען די יודען ראָז, ווען די אַלע, אויף וועלכע עס האָט געשיינט דער גלאַנץ פון'ם פּירשטליכען שכנות זיינען שוין לאַנג אַרויסגעפלויגען פון סיים. און אַרויסגעפלויגען זיינען זיי דערפאַר, ווייל עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז שוין ביים ערשטען מאָל האָבען די פּראָזאַאישע יודען נישט געהאַט קיין גענוג פאַרשטענדניש און געפיהל פאַר דער ערהאַבענער פּאָעזיע, וואָס ליגט אין דער פּירשטליכער שכנות. שוין דערמאָלט האָבען יודען נישט געקאָנט דערהערען דעם קלאַנגפולען גראַם פון עפּעס אַ וואַריאַנט פון קראַשינסקי'ס אַ סטראָף: אַ נס: ביים פּוילישען שלאַכטשיץ, דער פּוילישער יוד...

עס שאַפט זיך אַ ווירקליך דער איינדרוק, ווי האַלובקאַ זאָל האָבען געפונען אין די קעשענעס פון אַ פאָרצייטישען פראַק עפּיס אַנ'אַלטע אויסגעדראָשענע דרשה — און זיך דערין אַנגעכאַפּט ווי אין אַ מציאה...

האַלובקאַ וועט דאָס מאָל אויך נישט אויספיהרען ווי געהעריג די ספּעציעלע אַנגעלעגענהייטען. סטרזין, ער זאָל פריהער פערגעסען אַ סך אַלטע זאַכען, און כאָטש זיך אויסלערנען איין נייע זאַך. און דאָס איז דער דאָזיגער זאַץ: די בירגער קאָן מען זיך איינקויפען בלויז מיט דער הילף פון רעכטשאַפענהייט. קיין אַנדערע מלוכה-וואַלוטע איז נישטאָ, און עס איז אויך נישטאָ קיין אַנדערע מלוכה-פונדאַמענטען.

עס וועט זיין גוט, אויב האַלובקאַ וועט זיינע יפוי כוח מודיע זיין וועגען דער ענטדעקונג פון דעם דאָזיגען „גוי-עס" אמת...

ד"ר יהושע טהאָן.

גראָדנע — אַ לעבעדיגער בית-עולם

א. צ. שולדערט די טרויעריגע לאַגע פון דער שטאָט גראָדנע, וועלכע לעבט איבער אַ מורא'דיגען קריזיס. ער שרייבט צווישען אַנדערען:

וואָס איז איצט גראָדנע? אַ לעבעדיגער בית-עולם. די שטאָט, וואָס איז מיט יאָהרען צוריק געווען די נעסט פון רעוואָלוציע, וואו יודישע בחורים און מיידלעך האָבען זיך מוסר-נפש געווען אין קאַמף מיט'ן צאַריזם, וואו עס זיינען פאָרגעקומען טעראָריסטישע אַקטען, די שטאָט פון „סאָניע דער שוואַרצער", וואָס מען דערציילט נאָך פון איהר עד-היום אַלערליי געשיכטעס, די שטאָט, וואו עס איז געשאַפען דאָס ווינעלע פון די פּוילישע פּ.פּ.ס., — אָט די שטאָט ליגט איצט פערשמאַכט אויבען אויפ'ן בארג און הונגערט, פערהונגערט און אָפּגעריסען אויף איהרע גאַסען בלאָנדזשען שאָטענס און מיטען העלען טאָג. גאַנץ גראָדנע — איז איין ווירטשאַפטליך, איין גרויסער געפליבען העגנען און דער לופטען און עס דאַכט זיך, אַז אָט-אָט און די גאַנצע שטאָט פאַלט אַראָפּ פון בארג און ניעמאַן אַריין און געהט אונטער.

שרעקליך צו זעהן אַ שטאָט, וואָס שטאַרבט פּאַמעלעכווייז אָפּ.

ווי אַזוי לעבען גראָדנער יודען? וואָס טוען זיי? שווער צו וויסען. אויך האָב געפרעגט גראָדנער, האָבען זיי אַ מאַך געטאָן מיט דער האַנד און געשמייכעלט. אָפּנים, זיי אַליין וויסען עס אויך נישט.

איינער אַ גראָדנער האָט מיר געזאָגט:

— עס איז אַ סוד דערביי.

— אַ סוד?

— יאָ, מען מאַכט אַזוי: מען נעמט אַנ'הלואה אין איין באַנק — לאָמיר זאָגען אין דער באַנק פון סוחרים פאַראיין — און דערנאָך, אַז מען דאַרף צאָהלען, נעהמט מען און מען כאַפּט אַנ'הלואה'לע אין אַ צווייטער באַנק, אָדער אין דער גמילת-חסדים-קאַסע...

(ענדע זייט 6)

די איינצעלהייטן וועגן דער גרויסער סענסאַציע מיט'ן גענעראַל קוטיעפּאָוו

דער רוסישער גענעראַל אָפּגעפיהרט אַ טויטער קיין מאָסקווע

עס זיינען שוין אַדורך 7 חדשים, פון טאָג, ווען אין פּאַריז איז פערשוואונדען געוואָרען אויף אַ געהיימניספולען אופן דער רוסישער גענעראַל קוטיעפּאָוו. די געשיכטע מיט זיין פערשוואונדען האָט אויפגערודערט גאַנץ פראַנקרייך און האָט געהאַט, ווי בעקאַנט, אַ גרויסען אָפּקלאַנג אין אויסלאַנד. די פּאָליציי פון פראַנקרייך, דייטשלאַנד און אַנדערע לענדער האָט געמאַכט אַנגעהויערע אָנשטרענגונגען, כדי צו געפינען די שפּורען פון פערשוואונדענעם. די וועלט פּרעסע האָט אַרויסגעזאָגט די פערשידענסטע סברות, אָפּטמאָל זעהר דרייסטע — וועגען דעם, ווי אַזוי דער גענעראַל איז פערשוואונדען. די פריינד פון פערשוואונדענעם, די „ווייסע" רוסישע עמיגראַציע, האָט בעשולדיגט די סאָוויעטען, אַז זיי האָבען אָרגאַניזירט דעם אָנפאַל אויפ'ן גענעראַל און איהם אוועקגעפיהרט קיין רוסלאַנד; דערביי זיינען אַפילו אָנגעגעבען געוואָרען נעמען פון די אָנפאַלער, פּרטים פון אָנפאַל א. א. וו.

די קאָמוניסטישע פּרעסע האָט, פערקעהרט, אַרויסגעזאָגט אַ מיינונג, אַז דער גענעראַל איז נישט פערראַטען, נאָר אַז די גאַנצע מעשה איז אַ „פּראָוואָקאַציע" געגען די סאָוויעטען". אַז דאָס איז אַ שמוציגע אַרבייט פון דעם נאַפט-מאַגנאַט דעטערדינג, וועלכער האָט געוואָלט צוקריגען פראַנקרייך מיט רוסלאַנד א. א. וו. מיט איין וואָרט — די פאַנטאַזיע האָט געאַרבייט ביי יעדען, ווער עס האָט זיך נאָר אונטערגעפירט מיט דער געשיכטע.

אָבער אין דער אמת'ן האָט מען גאָרנישט געוואוסט. בלויז 2—3 געציילטע עדות האָבען געזעהן דעם גענעראַל אין יענעם זונטאָג'דיגען פרימאָרגען אַרום 9 — 10 אַ זייגער, ווען ער איז אַרוים פון שטוב און געוואַרט אויף עמיצען ביים רוג פון בולוואַר מאָנפּאַרנאַס. נאָך אַנ'עדות האָט געזעהן, ווי דער גענעראַל איז אַריין אין אַ רויטען אויטאָ אויף די רוסלע נאָך אַ פּאָר שפּורען פון אויטאָ און איינציגע פונקטען פון פּאַריז און — דאָס איז אַלץ.

בורצעוו'ס אויספאָרשונג

און איצט קומט דער בעקאַנטער רוסישער זשורנאַליסט און אַנגעזעהענער רעוואָלוציאָנערער טוער בורצעוו, דער מענש, וועלכער האָט תמיד געשמ'ט פאַר דעם ערהליכסטען צווישען די געהיימע רעוואָלוציאָנערע קרייזען, דער מענש וועלכער האָט ענטדעקט דעם גרויסען פּראָוואָקאַטאָר אַזעף און וועלכער האָט נאָך היינט רוזונגע אַרבייטען פון דער רוסישער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג און ווייסט די נעמען פון אַמאָליגע און היינטיגע פּראָוואָקאַטאָרען צווישען די רוסישע רעוואָלוציאָנערע פּאַרטייען — טרעט איצט אַרויס מיט סענסאַציאָנעלע ענטפּלעקונגען.

ער האָט זיך פון ערשטען טאָג אָן פעראינטערעסירט מיט דער קוטיעפּאָוו-אַפערע. ער האָט געמאַכט אַ רייזע קיין אויסלאַנד און איצט ערקלערט ער קאַטעגאָריש, אַז גענעראַל קוטיעפּאָוו איז אוועקגעפיהרט דורך אַגענטען פון ג. פּ. או. און איז דער'הרג'עט געוואָרען נאָך אין פראַנקרייך. זיין טויטער קערפּער איז אָפּגעפיהרט אין מאָסקווע און דאָרט איז ער פערברענט געוואָרען.

קוטיעפּאָוו אין אַ נעץ פון פּראָוואָקאַטאָרען

„קוטיעפּאָוו האָט פון לאַנג אָן געפיהרט געהיימע אונטערהאַנדלונגען מיט פערטרעטער פון דער רויטער אַרמעע, דערצעהלט בורצעוו. צווישען די דאָזיגע פערטרעטער פון דער רויטער אַרמעע וואָס פלעגען קומען פון רוסלאַנד, זיינען טאַקי געווען עהרליכע אַנטי-באָלשעוויקעס געווען אָבער אויך אַגענטען פון ג. פּ. או. קוטיעפּאָוו האָט זיי אַלעמען געגלויבט, הגם וועגען אייניגע האָט ער געהאַט אַ ספק. אָבער די זעהונגען מיט זיי פלעגט ער צושרייבען אַ גרויסע בעדייטונג.

סוף כל סוף האָט די ג. פּ. או. אַרומגערינגעלט קוטיעפּאָוו'ן מיט איינציגע מענשען אַזוי, אַז ער איז שוין געווען אין אַ נעץ פון פּראָוואָקאַטאָרען. ערב דעם טאָג פון אָנפאַל, דעם 25 יאַנואַר, האָט קוטיעפּאָוו אויפגענומען אַ פּערזאָן, וועלכער האָט איהם געמאָלדען, אַז ער האָט אויף מאָרגען אַ וויכטיגע זעהונג מיט מענשען. וואָס זיינען אָנגעקומען פון רוסלאַנד. קוטיעפּאָוו האָט געוואוסט, וועגען וועמען עס האַנדעלט זיך און האָט דעריבער צוזאָגעגעבען, זונטאָג, אָפּגעזאָגט זיך פון זיין שטענדיגען שאָפער, וועלענדיג בלייבען איינער אַליין ביי דער זעהר וויכטיגער בעגעגענונג.

זונטאָג פריה איז קוטיעפּאָוו אַרוים פון שטוב צום לעצטען מאָל האָט מען איהם געזעהן אויפ'ן בולוואַר מאָנפּאַרנאַס. ער איז געווען זעהר אויפגערעגט און האָט עמיצען משמעות ערוואַרט. צו איהם איז באַלד צוגעגאַנגען אַנ' אַגענט פון ג. פּ. או. און האָט געמעלדעט, אַז דער אויטאָמאָביל וואַרט. קוטיעפּאָוו איז צוגעגאַנגען צום עק פון די אודינאָ און רוסלע. דאָרט, וואו עס איז געשטאַנען דער אויטאָמאָביל. אין אויטאָמאָביל איז ער אַריין פרייוויליג און ערשט אַריינזעצענדיג זיך אין אויטאָ האָט ער פערשטאַנען, אַז ער זיצט מיט טשעקיסטען. אָבער דאָ האָט מען איהם אַרויפגעוואָרפען אַ מאַסקע מיט כלאָראָפאָרם, און קוטיעפּאָוו האָט פערלוירען זיין בעוואוסטזיין.

אין אַ קאַרב קיין מאָסקווע

דער אויטאָמאָביל האָט אָפּגעפיהרט קוטיעפּאָוו'ן אין אַ קאָנספּיראַטיווער, געהיימער וואוינונג. אָבער קוטיעפּאָוו איז שוין געווען טויט. ער האָט נישט אויסגעהאַלטען די ווירקונג פון נאַרקאָטישען מיטעל, און זיין האַרץ האָט געפּלאַצט. קוטיעפּאָוו איז בעת'ן קריג פערוואונדעט געוואָרען אין ברוסט און אייניגע דאָקטוירים אין פּאַריז. צווישען זיי פּראָפעסאָר אַלעקסינסקי בעשטעטיגען, אַז קוטיעפּאָוו וואָלט נישט געקאָנט אויסהאַלטען קיין כלאָראָפאָרם. די טשעקיסטען האָבען דעם גענעראַל אַזוי אַרום דערשטיקט, נישט וועלענדיג.

צומאָרגענס האָט מען זיין טויטען גוף אַריינגעלעגט אין אַ קאַרב און אָפּגעשיקט קיין דייטשלאַנד אַלס אַ דיפּלאָמאַטישע וואַליזע. געפיהרט האָט עס דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדע סעקרעטאַר העלפאַנד. פון דייטשלאַנד איז דער קאַרב דורך שטעטין און דאַנציג אָפּגעשיקט געוואָרען קיין מאָסקווע און דאָרט האָט מען דעם טויטען פערברענט אין קרעמאַטאָריום אין דער אַנוועזענהייט פון פערשטעהער פון ג. פּ. או. און פּאָליט-ביוראָ פון דער קאָמ. פּאַרטיי, וועגען דעם איז צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען אַ פּראָטאָקאָל".

בורצעוו וועט מאַכען נייע ענטדעקונגען

בורצעוו האָט אַליין גערעדט מיט דער פּערזאָן, וועלכע האָט געזעהן קוטיעפּאָוו'ן אַ לעבעדיגען אין פּאַריז און אַ טויטען אין מאָסקווע.

די נעמען פון די אָנפאַלער און פון די אַנדערע פּערזאָנען, וועלכע האָבען אָרגאַניזירט די גאַנצע מעשה — זאָגט זיך בורצעוו אָפּ אָנצורופען. דערביי ווייזט ער אָן, אַז ער האָט אַלע מאַטעריאַלען אין האַנט, אָבער ער וועט נאָך נישט אָנרופען די נעמען, ווייל ער האָט געגעבען אַזאַ וואָרט. בתנאי אַז יענע וועלען אַליין אין אַ געהעריגען מאָמענט דערצעהלען אַלץ. אויב זיי וועלען אָבער די בעדינגונגען נישט ערפילען, וועט ער, בורצעוו — פערעפענטליכען זיינע ענטדעקונגען און וועט דערצעהלען אַלץ, אָנגעבענדיג אַלע נעמען און אַלע פּרטים.

ווער האט א בעסערן קאָפּ — א מאַנסביל, אדער א פרוי?

געלעהרטער, וואס האט געמאַכט לאַנגע אויספאָרשונגען, ערקלערט, אַז דער מאָרך ביי אַ פרוי איז נישט ערגער, ווי ביי דעם מאַן. - אינטערעסאַנטע פאַקטען וועגען מענשען'ס מאָרך. - אַ גרויסער מאָרך איז נישט אַלע מאָל אַ סימן פון אַ גוטען קאָפּ און פעהיגקייטען

ווער האָט אַ בעסערען קאָפּ, אַ בעסערען מאָרך, ס'הייסט, מיט אַנדערע ווערטער: ווער איז קלוגער און פעהיגער — דער מאַנסביל, אָדער די פרוי?

דאָס איז אַ גאַנץ אַלטע פראַגע, איבער וועלכער מ'האָט זיך שוין אַ סך געקשיא'ט. אָבער די אַלגעמיינע מיינונג איז שטענדיג געווען, אַז די פרוי האָט נישט אַזאַ גוטען קאָפּ ווי דער מאַנסביל, אַז אין גייסטיגע פעהיגקייטען שטעהט זי נידעריגער פון איהם. אַי, מיר זעהען אָפט, אַז פרויען האָבען מעהר שכל ווי מענער, ווייזען אַרוים מעהר פּראַקטישען פערשטאַנד, פערשטעהען זיך אויף מענשען בעסער, און זיינען אין אַלגעמיין טאַקטישער און קלוגער פון מענער. און דאָס אַלץ גאָרנישט. מענער האַלטען זיך דאָך פאַר פעהיגער. דער מאַנסביל האָט אַ בעסערען קאָפּ, אַ שטאַרקערען מאָרך, וואָס טויג זיך בעסער פון דער פרויען-קאָפּ פאַר פיהרען געשעפטען, פּאָליטיק, מלחמות און איבערהויפּט אויף די העכערע געביטען פון מענשליכען גייסט, ווי וויסענשאַפט, פילאָזאָפיע, קונסט.

אַזוי איז די מיינונג פון שנים קדמוניות אין ... וועלט. ס'פערשטעהט זיך. ... איז געווען גענוג גרונט פאַר ... מיינונג. זינט מענשען האָ... גענומען צוויליזירען, איז דער ... געווען דער גאַנצער אויפּט... ער האָט זיך טאַקע אויסגעצייכנ... פון דער פרוי. ער איז געווען ... בעל-הבית און די פרוי זיין שקלאַף. טיילווייז איז דאָס נאָך עד היום אַזוי. און אַ בעל-הבית דענקט, אַז ער איז קלוגער פון זיין שקלאַף — קלוגער, פעהיגער און העכער. צי דאָס איז ווירקליך אַזוי, איז פערשטעהט זיך אַ פראַגע. מען האָט די פרוי נישט צוגעלאָזען צו קריגען בילדונג און ענטוויקלען איהרע גייסטיגע פעהיגקייטען. זי איז געווען פערשקלאַפט אין הויז, צוגעשמידט צום פרימעטשאָק. אויף אַנדערע געביטען פון מענשליכער טעטיגקייט האָט זי גוט געהאַט קיין געלעגענהייט עפּעס אויפצוטון.

און די מאָדערנע צייטען האָט זיך די לאַגע בעדייטענד געענדערט. אין די ציוויליזירטע לענדער האָט איצט די פרוי אַ צוטריט אויך צו אַנדערע געזעלשאַפטליכע טעטיגקייטען, און דאַרף נישט זיצען פערשפּאַרט אין הויז. בעווייזט זי טאַקע, אַז זי קען בעשטעהן איהר שטעטעל אַזוי גוט ווי דער מאַנסביל. זי צייכענט זיך אוים אויף פערשידענע געביטען און טוט אויף זאַכען נישט ערגער פון דעם מאַן.

און דאָך זיינען דאָס רוב גענייגט צו דער איינגעוואָרצעלטער מיינונג, אַז די פרוי האָט נישט אַזאַ גוטען קאָפּ, אַזאַ גוטען מאָרך, ווי דער מאַנסביל.

אינטערעסאַנט און זעהר וויכטיג זיינען דעריבער די וויסענשאַפטליכע אויספאָרשונגען, וואָס זיינען די לעצטע צייט געמאַכט געוואָרען בנוגע דעם דאָזיגען ענין.

דאָקטאָר דזשעימס פּעיפּס, אַ פּראָפעסאָר פון ניוראָלאָגיע (נערווען-קראַנקהייטען) אין קאָרנעל יוניווערזיטי, בעשעפטיגט זיך שוין יאָהרען לאַנג מיט שטודירען דעם מענשליכען מאָרך. ער איז אַ גרויסער ספּעציאַליסט אין דעם ענין. ער האָט געפּאַלמעסט און אונטערזוכט מעהר מוחות, פון מענשען און פון חיות, ווי וועלכער אַנדערער וויסענשאַפטסמאַן אין דער וועלט. אין זיין לאַבאָראַטאָריע האָט ער אַ זאַמלונג פון הונדערטער מאָרכען פון אַלערליי סאָרטען מענשען — שרייבער, קינסטלער, וויסענשאַפטסמענער, מאַטעמאַטיקער, פערברעכער, אידיאָטען, משוגעים און ד. גל.

אויף זיינע אויספאָרשונגען לעגט מען גרויס געוויכט אין דער וויסענשאַפטליכער וועלט. נו, זאָגט ער, אַז דער פרוי'ס מאָרך איז אין קיין פאַל נישט ערגער פון דעם מאַנסביל'ס—אַזוי האָט ער אויסגעפונען פון זיינע לאַנגיעהריגע אונטערזוכונגען פון דעם מענשען'ס מאָרך.

דער פרוי'ס מאָרך, ערקלערט ער, קען זיך זיין קלענער, לייכטער און אַנדערש ענטוויקעלט ווי דעם מאַנסבילס, אָבער ער איז בשום אופן נישט ערגער אין קוואַליטעט. ס'איז מעגליך, אַז לויט דעם בעזונדערן געבוי פון איהר מאָרך וועט זי זיך פּאַסען בעסער פאַר אַנ' אַנדערער סאָרט טעטיגקייט, אָבער דער מאָרך בעזיצט אַלע מעלות ווי דעם מאַנ'ס.

דער פרוי'ס מאָרך איז אַ ביסעל קלענער ווי דעם מאַנ'ס. אָבער אַ קלענער מאָרך איז אָפט אַ סך בעסערער ווי אַ גרויסער. עס ווענדעט זיך דער הויפּטזאַכליך, ווי גוט ער איז ענטוויקעלט און צוזאַמענגעשטעלט. אַ געוויכטיגער מענש מיט אַ גרויסען קערפּער האָט געוועהנליך אַ גרעסערען מאָרך, אָבער גרויסקייט אַליין פון דעם מאָרך איז נאָך נישט געוויס. ער דאַרף אויך זיין געהעריג ענטוויקעלט, אַנישט קען זיך דער מענש מיט דעם גרויסען מאָרך זיין אַ גרויסער יאָלד. פאַרהאַן גענוג פאַקטען, וואָס בעשטעטיגען עס. און נישט איין גרויסער גאון האָט געהאַט אַ פערהעלטניסמעסיג קליינעם מאָרך.

דער מאָרך ביי אַ דערוואַקסענעם מענשען וועגט פון 1200 ביז 1600 גראַם — אין דורכשניט 1300 גראַם. דער דורכשניטליכער מאָרך ביי אַ פרוי וועגט מיט אַ 150 גראַם ווייניגער. דאָס איז הויפּטזעכליך, ווייל דער פרוי'ס קערפּער איז קלענער ווי דעם מאַנסביל'ס. ביי אַ פרוי זיינען די הענד און די פיס אויך קלענער ווי ביים מאַן. דער מאַן אַרבייט געוועהנליך שווערער, עסט מעהר, און זיין קערפּער וואַקסט גרעסער און ברייטער. צוזאַמען מיט'ן קערפּער וואַקסט אויך דער מאָרך ביי איהם, אָבער מיט דער קוואַליטעט און ענטוויקלונג פון דעם מאָרך האָט עס נישט צו טון.

אַ קינד ביים געבורט האָט אַ מאָרך אַנ'ערך אַ פינפטעל די גרויס ווי ביי אַ דערוואַקסענעם. ביי אַ יונגעל וועגט דער מאָרך אַרום 330 גראַם און ביי אַ מיידעל — 283. אין דעם ערשטען יאָהר וואַקסט דער מאָרך זעהר שנעל— ביז 941 גראַם ביי יונגלעך און 843 גראַם ביי מיידלעך. נאָכדעם וואַקסט דער מאָרך לאַנגזאַמער. די פולע גרויס דערגרייכט דער מאָרך אין דעם עלטער פון 17 ביז 25 יאָהר דאָס הייסט, דער מאָרך הערט אויף וואַקסען ווען די ביינער פון דעם קערפּער הערען אויף צו וואַקסען אין דער לענג. דער מאָרך בלייבט דאַן שטעהן אויף איין אָרט ביז די מיטעל-יאָהרען. נאָכדעם הויבט ער אָן קלענער ווערען, איינשרומפּען. בעדייטענד קלענער ווערט ער פון פערהאַרטעוועטע אָדערן.

דער פרוי'ען - מאָרך אונטערשיידעט זיך פון דעם מענערישען אין נאָך זאַכען, אַ חוץ געוויכט. דער טייל אין מאָרך, וואָס האָט צו טון מיט די ראיה, איז ביי פרויען געוועהנליך בעסער ענטוויקעלט ווי ביי מענער. דער טייל געפינט זיך אין דער פּאַטיליניציע. פרויען

(ענדע — זייט 6)

דעפּוטאַט ניעדזיאַלקאָווסקי וועגן דער יודען-פּראַגע אין פּוילען

פּראַג. (יטאַ) איינער פון די פיהרער פון די פּוילישע סאָציאַליסטען, דעפּוטאַט מיעטשיסלאַוו ניעדזשאַלקאָווסקי וועלכער ווייַלט איצט אין טשעכאָסלאָוואַקיי האָט אין אַ געשפּרעך מיט'ן רעדאַקטאָר פון „לידאָווע נאָווינו" ערקלערט, אַז די מינדערהייטען-פּראַגע פון דייטשען און יודען דאַרף אין פּוילען געלעזט ווערען דורך אַ פּערסאָנאַל- אָדער קולטור-אויטאָנאָמיע. ה' ניעדזשאַלקאָווסקי האָט דערצעהלט דעם טשעכישען רעדאַקטאָר, אַז „די פּוילישע יודען טיילען זיך צוויי לאַגערן, די סאָציאַליסטישע וועלכע שוכטען זיינען פאַר דער יודישער שפּראַך, בעת די יודישע בורזשואַזיע איז געשטימט ציוניסטיש".

מורא'דיגער שטורם בעגלייט מיט דונערן, בליצען און האגעל
איז נעכטען געגאנגען איבער לאָדז

(:) נעכטען נאָכמיטאָג האָט פּלוצלונג פון דער העלער הויט, געקומען אַראָפּגע-דרען א שטאַרקער שלאַגס-רעגען מיט דונערען און בליצען איבער לאָדז. אין א פּאָר מינוט אַרום איז דער רעגען פערוואַנדעלט געוואָרען אין א מורא'די-גען שטורעם. די דונערס האָבען אָפּגע-קראַכט איינס נאָך'ן אַנדערען, ווי עס וואָלט געגאַנגען א קאַנאָנאַדע.

דער הימעל האָט געגאָסען, ווי מיט צעבערס. עס האָט אויסגעזעהן, ווי אַ גרויסע צונויפגעלאָפענע וואַסער-כוואַליע גיסט זיך אַראָפּ איבער די דעכער פון די הייזער און וויל אונז אַלעמען דערטרינקען אינ'ם מבול.

אַלס צולאָג צום רעגען, האָט נאָך דער שטורעם בעגלייט א מורא'דיגען האָגעל פון א וועלשענער נוס די גרויס.

און אײניגע הייזער האָט דער האָגעל אויסגעהאַקט פענסטער-שויבען.

דער גאָס-רעגען האָט געדויערט אַנ-ערך א האַלבע שעה און אין פיל פּרטים דערמאָנט דעם שטורעם, וואָס געהט לעצטענס איבער אייראָפּא זייט דער גרויסער ערד-ציטערניש אין איטאַליען.

אין א האַלבער שעה אַרום האָט דער שלאַקס-רעגען אויפגעהערט. און די ליבע מחיה'דיגע זון האָט אָנגעהויבען דעל אַרויסצושײַנען פון הינטער די וואָלקענס.

מיניסטער סקלאַדקאָווסקי קומט קיין לאָדז
אויף א סאַניטאַרער אינספּעקציע

(§) דער אינערן-מיניסטער סקלאַד-קאָווסקי האָט איצט אונטערגענומען א אינספּעקציע-רייזע איבער 35 פּאָוויאַ-טען, דערונטער אויך אין לאָדז און אין אײניגע פּאָוויאַטען פון לאָדזשער וואָיע-וואָדזטווע. אין די שטעט, וואו מען ריכט זיך אויפ'ן מיניסטער ווערט איצט פאָרבערהאַפּט אַלץ „גע'כשר'ט" און גע-רייניגט אזוי, אז עס זאָל נישט פעלען קיין שום פגם אויף דעם סאַניטאַרען און היגיעניטשען מצב פון די ערטער.

דער מיניסטער וועט אויף די ערטער צוזאַמענקלויבען א געהעריגען מאַטער-יאַל וועגען סאַניטאַרען צושטאַנד, און צוריקקומענדיג קיין וואַרשא, וועט ער אויפ'ן גרונד פון די מאַטעריאַלען, אַרויס-געבען געהעריגע פאַראָרדנונגען.

פינאַנץ-מאַכט וועט בעקעמפען די „גליקס-רעדער"

(§) דער לאָדזשער פינאַנץ-אַמט האָט נעכטען דערהאַלטען אַנ'אָקולנאַיק פון דער גענעראַל-דירעקציע פון דער מלוכה-לאָ-טעריע וועגען ליקווידירען די מיסברוי-כען, וואָס קומען אַרויס צוליב די פּרי-וואַטע לאָטעריעס, וואָס ווערען איינגע-פיהרט צוליב פּריוואַטע פאַרדינסט-צוועקען צום שאָדען פון מלוכה-אינטע-רעסען.

אין אָקולנאַיק ווערט בעזונדערס אויפ-מערקזאַם געמאַכט, אז אין דער לעצ-טער צייט האָבען זיך געמעהרט די אזוי-גערופענע „גליקס-רעדער", וועלכע ווערען איינגעאָרדנט פון פּריוואַטע אונטערנעהמער. דאָס זענען אזעלכע אונ-טערנעהמונגען, וועלכע ווערען געזאָגט אין אַקציזע. וואָס מוזען אונבעדינגט ליקווידירט ווערען.

אַדמיניסטראַטיווע געלד-שטראָף
מאַז געשאַנקען ווערען נאָר אין אַנ'אויסערגעוועהנליכען פאַל

(§) דאָס אינערן-מיניסטעריום האָט פאַנאַנדערגעשיקט אַנ'אָקולנאַיק, אין וועל-כען עס ווערט אויפמערקזאַם געמאַכט, אז די אַדמיניסטראַטיווע געלד-שטראַ-פען קאָנען געשאַנקען ווערען נאָר אין אויסערגעוועהנליכע פאַלען, און די בי-צעס ווענען שענקען די דאָזיגע שטראַ-פען זאָלען גענוי באַטראַכט ווערען. דער-בײַ ווערט אויך אויפמערקזאַם געמאַכט, אז בײַם אַרויסגעבען אַנ'אַדמיניסטראַ-טיווע געלד-שטראָף זאָלען גענומען ווע-רען אין אַכט די פאַרמעגענס-פערהעלט-נישען און די פאַרדינסטען פון דעם בע-שולדיגטען.

23 טאַשען-ציהער'ס אַרעסטירט
אין צוזאַמענהאַנג מיט גנבה אין „באַנק פּאָלסקי"

(§) מיט א פּאָר טעג צוריק האָבען מיר געמעלדעט וועגען א דרייסטער גנבה אין „באַנק פּאָלסקי", וואו א נישט-ענטדעקטער טאַשען-ציהער האָט אַרויס-גע'גנב'עט בײַם אינקאַסענט פון דער פירמע זילבערשטיין ה' פּיאַנטקאָווסקי, קנאַפּע 10 טויזענד זל. פון דער טעשקע. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט די פּאָליציי נעכטען דורכגעפיהרט אַנ'אַב-לאַווע איבער די טאַשען-ציהערס פון לאָדז און פערהאַלטען 23 פערשוין.

היינט וועלען די דאָזיגע חברה-לייט געשטעלט ווערען אויף א קאָנפראָנטאַ-ציע מיט פּיאָנטקאָווסקי'ן, כדי צו דער-געהן, צו עס געפינט זיך נישט צווישען זיי דער, וואָס האָט אויהם בע'גנב'עט.

קאַסירער פון די פערד-געיעגען
איז לאָדז
פּלוצלינג געשטאָרבען.

(ב) נעכטען 11 אין אָוונד איז די שטאָטישע פּאָגאָטאָוויע אַרויסגערופען געוואָרען אין גראַנד-האָטעל. דעם קאַ-סירער פון די פערד-געיעגען, דעם 61-יעהריגען קאַזשימיעזש וואַסילעסקי פון וואַרשא איז פּלוצלינג נישט גוט געוואָ-רען און איידער די פּאָגאָטאָוויע איז גע-קומען, איז ער שוין געווען טויט. דער דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט דעם טויט פון אַנ'אינערליכען בלוט-שטורץ.

דער קערפּער איז פערזיכערט געוואָ-רען אויפ'ן אָרט ביז צום אָנקומען פון דער גערייכטליך-מעדיצינישער מאַכט.

רייכער פּאַביאַניצער בחור נעמט צו דעם נדן
פון זיין זגערזשער כלה א יתומה
און שרייבט תנאים מיט א צווייטער
דער ענין איז איבערגעגאַנגען צו דער פּראָקוראַטור

(§) דער פּאַביאַניצער יונגערמאַן לשאָן גאָלדרינג, א זוהן פון א רײַכען האָלץ-סוחר, האָט מיט א פּאָר יאָהר צו-רוק תנאים געשריבען מיט א זגערזשער מיידעל, פון א שעהן הויז און פערמעג-ליכע עלטערן. איהרע עלטערן האָבען דאַן געגעבען דעם חתן 600 דאָלאַר, אז ער זאָל זיך מאַכען א געשעפט. גאָלד-רינג האָט זיך פאַר דעם געלד געקויפט א פּלאַץ און געעפענט דאָרט א האָלץ-סקלאַד.

מיט א צייט צוריק זענען געשטאָרבען די עלטערן פון דער כלה, נישט איבער-לאָזענדיג קיין שום ירושה. גאָלדרינג האָט דאַן געזעהען, אז זיין כלה איז א אָרים מיידעל, אז מעהר ווי די 600 דאָלאַר וועט זי אויהם שוין נישט געבען, האָט ער אין געהיים איבערגעשריבען דעם פּלאַץ און דעם האָלץ-סקלאַד אויף זיין פאָטער'ס נאָמען. און דאַן תנאים גע-שריבען מיט א צווייט מיידעל, געמענ-דיג א רײַכע כלה.

די שוועסטער פון דער ערשטער כלה, פון דעם זגערזשער פרייליין ב. האָט דאַן ענערגיש אָנגעהויבען צו פאָ-דערען פון גאָלדרינג'ען, אז ער זאָל אָפּ-געבען די 600 דאָלאַר, דעם נדן פון דער יתומה. גאָלדרינג האָט זיך אָבער דערפון אויסגעלאַכט. דער ענין איז דאַן איבערגעגאַנגען צום געריכט און דאָס פרייליין ב. האָט אַרויסבעקומען א ווי-ראָק. אָבער דאַן האָט זיך אַרויסגעוויזען, אז דער קאָמאָרניק קאָן דאָ גאָר נישט טון, ווייל דאָס געשעפט איז איבערגעשריבען אויף גאָלדרינג'ס פאָטער.

די געוו. כלה האָט איצט איבערגעגע-בען דעם ענין צו דער פּראָקוראַטור און דער עהרלויזער חתן וועט האָבען אויף זיך א פּראָצעס פאַר אויסנאַרען געלד.

פערזענליכעס

דער נאַטשעלניק פון אויפאָרשינגס-אַמט, אונטער-קאָמיסאַר ווייער איז געל-טען אַרויסגעפאָהרען אויף א 5 וואָכיגען ערהאָלונגס-אורלויב. אויהם וועט פאַר-טרעטען דער לייטער פון דער 3. ברי-גאַדע קאָמיסאַר מעקא

א מעשה מיט א גנבה
אין קראַנקען-קאַסע

(§) אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק אין קרייז-געריכט זענען נעכטען געזע-סען פראַנצישעק סמאָלאַרעק, יוזעף בו-גאַוו, חיל לייב קרייצער, שמעון כאַיעצ-קי, ריינהאָלד רעסלער, סטעפאַניאַ און קאַראָל בראַנדט, הענריק קאָזשמינסקי, משה עלעבאָוויטש און שמואל ראָזענ-בלום.

אײַנער פון די בעשולדיגטע, חיל לייב קרייצער איז אָנגעקלאָגט געוואָרען אין אַרויס'גנב'ענען א זעהר גרויסע צאָהל צעראַמישע פּלאַטען, וואָס מען האָט אײַנ-געקויפט פאַר דער לעטשניצע פון דער קראַנקען-קאַסע אויף לאַגעווניצקא גאַס 46. צוגעהאָלפען אין דער גנבה האָט אויהם דער נאַכט-סטרוזש פון דעם הויז, וואָס געפינט זיך נעבען דער קראַנקען-קאַסע, פראַנצישעק סמאָלאַרעק. די איבריגע בעשולדיגטע האָבען בײַ קריי-צערן אָפּגעקויפט די גנבה. א חוץ קעסט-לער, וועלכער איז געווען אויפזעהער איבער די בוי-אַרבייטען פון דער לעטשניצע, און ווערט אָנגעקלאָגט אלס מיטשולדיג אין דער גנבה. די אָנגע-קלאָגטע האָבען זיך אין דער שולד נישט מודה געווען, די אָפּקויפער פון די צע-ראַמישע פּלאַטען האָבען ערקלערט, אז זיי האָבען נישט געוואוסט, אז דאָס זע-נען גע'גנב'עטע פּלאַטען.

נאָך די רעדע פון די פערטיידיגער האָט דאָס געריכט אַרויסגעטראָגען פאָל-גענדען אורטייל:

סמאָלאַרעק, בוגאַי, קרייצער און כאַ-יעצקי האָבען בעקומען צו 1 יאָהר מיט 6 חדשים תפיסה יעדער. בײדע בראַנדט, קאָזשמינסקי און עלעבאָוויטש זענען בעשטראָפט געוואָרען מיט 300 זלאָטעס יעדער 6 וואָכען אַרעסט. קעסלער און ראָזענבלום זענען געוואָרען בעפרייט.

בונימאָוויטש-באַנק אין ווילנא
האָט נישט געהאַט קיין שום שייכות צו דער
באַהן-אַפערע לאָדז-ווילנא

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נאָטיץ וועגען דער גרויסער סחורה-אַפערע לאָדז-ווילנא, וואָס איז געווען פאַרעפענט-ליכט היינטיגען מאָנטאַג אין „לאָדזשער טאָגעבלאַט", ווי אין דער גאַנצער לאָדזשער פּרעסע, האָבען מיר געלטען בעקו-מען פאָלגענדע טעלעגראַפישע מיטטיי-לונג פון בונימאָוויטש'עס באַנק אין ווילנא:

מיר בעטען אײַך אין נאָהענטסטען נומער צו בעריכטיגען די פאַלשע ידיעה בנוגע אונזער באַנק אין צוזאַמענהאַנג מיט דער באַהן-אַפערע לאָדז—ווילנא קיין שום מיסברויכען זענען אין אונזער באַנק נישט ענטדעקט געוואָרען. קיין שום סחורות פון לאָדז האָבען מיר נישט ערהאַלטען. קיין שום קאָרעספּאָנדענץ מיט לאָדזשער פירמעס וועגען דער אַפע-רע און וועגען געריכטס-ענינים האָבען מיר נישט געפיהרט. קיינער פון אונזע-רע באַנק-בעאַמטע איז נישט אַרעס-טירט געוואָרען. בכלל האָבען מיר גאָר קיין שום שייכות מיט דער גאַנצער אַפערע. דער גאַנצער טייל פון דער ידיעה, וואָס איז נוגע אונזער באַנק, איז פשוט אויסגעטראַכט.

אונטערגעשריבען
ווילנא. בונימאָוויטש-באַנק.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע זאַל — נאַרוטאָוויטש 20 —

אונטער דער לייטונג פון א. בעזומאַן

אײניגע גאַסטראָלען פון וועלט-בערימטען און בעליבטען פאָלקס-אַרטיסט

א. סאַמבערג

וויכטיג נייעס! גראַנדיעזע פאָרשטעלונג! פּרעמיערע! צום ערשטען מאָל אין לאָדז.

א. סאַמבערג אין דער סענסאַציאָנעלער און שפּאַנענדער פּיעסע

שבת 4 נאָכמ., שבת 9 אָוו. זונטאָג, ד. 2-טן, מאָנטאָג, דינסטאָג 9 אָוו.

דער פערשאַלטענער

אין 3 אַקטען פון סאַפיא-ביעלאַיא, יודיש: ס. י.

— רעזשי — א. סאַמבערג

דער פערשאַלטענער — א. סאַמבערג —

II

שיילאָק (הויפּט-סצענעס)

א. סאַמבערגס וועלט-טריומף

פון שעקספּיר, יודיש: ישראל שטערן און ראַקאָווסקי. לויט רעזשי און אינ-סצעניזאַציע פון ד"ר ווייכערט מוזיק ה. קאָן. א. סאַמבערג אַלס שיילאָק

פרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.

ס'נעמט אָנטייל לויט א. ב. פרויען: בעזומאַן, דיכטענבערג, ליבראָווסקאַ, נערה, און מעדערמאַן. מענער: אַריעל, באַלבירסקי, האַמבורגער, הערשקאָוויטש, ניהויז, ראַקאָ. דיריגענט: ל. זעלמאַן.

בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

פערקויפטע נשמות
שפּאַנענדער ראָמאַן

(112 פאָרטזעצונג)

— אָט אונזערע אומגעקומענע חברים וועלען מיר קובר זיין נעבען אוצר. צוויי פון אונז זײַנט און איינעם פון דער צווייטער זייט — האָט טויטפּאַינעל זיך אָנגערופען, — אזוי מוזען מיר טון. נאַטשעלניק, דערמאָלט וועלען די נשמות פון די טויטע היטען אונזער אוצר און קיינעם נישט צולאָזען.

— פון וואַנען נעהמט זיך צו אײַך אזא אָבערגלויבען?

— האָט ברייטשייד א פרעג געטאָן זיין פריינד.

— דאָס איז אַנ'אויספּרובירטע מיטעל — האָט טויט-פּוי-נעל געענטפערט — ווען איך בין געווען בײַ די פליבוסטיערען (רויבער פון די מערב-אינדישע אינזלען, אײַביגע שונאים פון די שפּאַניער, מיט וועלכע זיי האָבען בסוד געפיהרט מלחמות) האָבען מיר אײַביג אזוי געטאָן, ווען מיר האָבען געדאַרפט בעהאַלטען עפּיס א גנבה. מיר האָבען ערמאָרדעט עטליכע שפּאַניער און בעגראָבען די טויטע צוזאַמען מיט די אוצרות. די טויטע לאָזען קיינעם נישט צו. און איך גלויב, אז די נשמות פון אונזערע חברים וועלען אודאי זיך בע-מיהען קיינעם נישט צוצולאָזען צו אונזער געלד.

ברייטשייד האָט א צוה געטאָן מיט די אַקסלען, ווייל ער האָט נישט געגלויבט אין אזעלכע מעשיות, ער האָט אָבער שטילגעשוויגען און נישט אַרויסגעזאָגט זיין מיינונג דער-וועגען. אלע איבריגע האָבען מסכים געווען מיט טויטפּאַינעל'ען.

זיי האָבען אײַנגעגראָבען דאָס געלד און דערנעבען גע-מאַכט קברים פאַר די אומגעקומענע באַנדיטען. איידער די זון איז נאָך אונטערגעגאַנגען, איז שוין אַלץ געווען פערטיג.

די טויטע זענען געווען בעגראָבען, דאָס געלד פערקאָפּעט, און די איבריגע ערד האָבען זיי אַרײַנגעוואָרפען אין וואַסער.

יעצט זענען די שיפלעך אָפּגעבינדען געוואָרען און אַרויסגעלאָזט געוואָרען אין וואַסער.

ברייטשייד איז געשטאַנען אין דער שפּיץ פון דער באַרקע.

— פאָראויס! — האָט ער באַפוילען מיט א גערעכטער שטים — צוועלף מענשען און מיגדורען זאָלען געהן מיט מיר. דיגא וועט זיך פערבינדען מיט טויט-פּוינעלען, הגידערט טרויט אונטער מיר. אויב עס וועט זיך דערגעהנטערן א געפאַהר, וועלען די נישט-מונדירטע בלײַבען פון אונטען און פרובען זיך צוזושאַרען צו די קאַטאַקומבען. מיר וועלען זיך דאַרטען טרעפען.

קיינער האָט נישט דערוואַרט זיך אַנצוגרופען אפילו מיט אײן וואָרט. די קלײַנע מחנה רויבער האָט זיך צוטיילט אויף צוויי טיילען און אָנגעהויבען שווימען אין דער ריכטונג, וואָס דער פיהרער האָט אָנגעוויזען זיי זענען געפאָהרען מעהר צו צפון-זייט. די פערוואונדעטע האָבען צוזאַמענגעקליבען אַלע כחות, כדי זיי זאָלען קאָנען נאָכיאָגען די נישט-פאַר-וואונדעטע חברים. עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען דעם צו קאָנען זיין בײַנאַכט אין די קאַטאַקומבען. ברייטשייד איז געגאַנגען פאָראויס, ווייל ער האָט גוט געקענט די געגענד נאָך פון די אַמאָליגע אויספלוגען, עטליכע מענשען זענען געגאַנגען פאָראויס פון רעכטס און לינקס, כדי אויסצופאָרשען צי עס דראָהט נישט פון וועלכער זייט א געפאַהר.

די פערצווייפלונג אין פּאַריז האָט געמוזט זיין זעהר גרויס. בעזונדערס אין הויף, פאַר וועלכען עס איז געווען בעשטימט דער מיליאָן דוקאַטען. עס וועלען אודאי אָנגע-ווענדעט ווערען אַלע מיטלען, כדי צו כאַפּען די רויבער.

ברייטשייד האָט זיך זעלטען ווען אָפּגעשטעלט. עטליכע מינוטען האָט ער זיך ערלויבט אָפּצורוהען. ער האָט בסדר צוגעגעבען מוט זיינע חברים צו דער ווייטערער רייזע, ווייל ער האָט דערפיהלט, אז זיי האָבען מורא פאַר א נייער גע-פאַהר.

— — — — — — — — — — — — —

אז לוציא בראַזשעלאָ האָט זיך איבערצייגט, דאָס די רויבער האָבען געהאָרכט איהר ראַט, איז זיך שנעל אַראָפּ אין פאַרעהייז. פּלוצלינג האָט זיך אויפגעעפענט א טיר. לוציא האָט אַרויסגעלאָזט א געשריי. זי האָט דערזעהן דעם אַלטען גראַף, וואָס האָט זיך אָנגעהאַלטען אן זיינע צוויי דינער.

דער אַלטער האָט געליטען אויף פוס-פּרעכונג און גאַנץ אָפט האָט ער געהאַט אזעלכע אָנפאַלען.

א פּאָר בייזע אויגען האָט ער אָנגעשטעלט אויפ'ן מיי-דעל, וואָס איז געשטאַנען אָנגעלעהנט אָן א וואַנט, מיט א שעהמעוודיג פּנים, אזוי ווי מען וואָלט זי געכאַפּט בײַ עפּיס א פערברעכערישען מאַט.

— אַלזא דאָך, — האָט דער אַלטער א קרייץ געטאָן מיט די ציין, — נישט קוקענדיג אויף מיינע דראָהונגען, האָסטו פונדעסטוועגען געהאָלפען די רויבער-ראָטעס, דו האָסט אויהם אפילו געוויזען א וועג צו אַנטלויפען!

די יונגע גרעפין האָט אויפגעהויבען דעם קאָפּ.

— איך בין פון דער פאַמיליע בראַזשעלאָ; — האָבען געקלונגען אירע ווערטער — אונזערע אבות זענען געווען זעהר דרייסטע, ריטערליכע מענשען, אָבער אויך דאַנקבאַרע. דער נאַטשעלניק האָט מיך געראַטעוועט פון א זיכערען טויט, האָב איך אויהם אַלזא בעצאָהלט דערפאַר. אויב איך האָב געהאַנדעלט, בעשטראָף מיך דערפאַר.

— אזוי ווייט איז עס שוין געקומען! — האָט דער אַל-טער געשריגען מיט כעס — דו וועסט מוזען תשובה טון פאַר דיין בעגאַנגענעם חטא. איך דערקען דיך נישט, לוציע, דו האָסט שווער בעליידיגט דיין פאַמיליע.

דאָס שעהנע מיידעל איז שטאַרק בלאַס געוואָרען, אָבער די בלאַסקייט איז נישט געקומען פון מורא, וואָס עס האָט זי אַרומגענומען.

— גוט, — האָט זי געזאָגט מיט א פעררויסענעם קאָפּ — איך בין גרייט. איך קאָן אפילו שטאַרבען מיט'ן בעוואוסט-זיין, אז איך האָב געהאַנדעלט, אזוי ווי עס דאַרף צו זיין.

דער אַלטער גראַף האָט זיך נישט געקאָנט אײַנהאַלטען פון צאָרן. ער האָט זיך געוואָלט וואַרפען אויף זיין אייניקעל, אָבער די קרענק, שוואַכע פיס האָבען איהם אָפּגעהאַלטען, און ווען די לאַקייען וואָלטען איהם נישט אונטערגעהאַלטען, וואָלט ער זיכער אומגעפאַלען מיט דער גאַנצער משא פון זיין קערפּער.

— זיידעשי! — האָט לוציא אויסגערופען.

— רוף מיך נישט אזוי — האָט דער אַלטיטשקער א זאָג געטאָן מיט א שטים, וואָס האָט אזוי מאָדנע געקלונגען — דו האָסט שוין מעהר נישט דאָס רעכט מיך אַנצורופען זיידע, דו ביזט שוין מעהר נישט מיין אייניקעל. דו וועסט בעקומען א האַרבע שטראָף.

— העי, אויסוואורפען, טויגענישטען, וואו זענט איהר?

דער לעצטער אויסגעשריי איז געווען געווענדעט צו די דינער. זיי האָבען זיך דערנעהנטערט צום אַלטען גראַף. די לאַקייען האָבען זעהר ליב געהאַט די יונגע גרעפין, זיי האָבען אָבער געמוזט האָרכען דעם ברויט-געבער און אויספיהרען זיינע בעפעהלען אָהן יעטוועדען ווידערשטאַנד. דער אַלטער האָט א ווייז געטאָן אויף דעם אייניקעל.

— אין טורעם אַרײַן מיט איהר! — האָט ער אויס-געשריגען א צעיאַכמערטער.

(פאָרטזעצונג קומט)

ווער האט א בעסערן קאפ — א מאַנסביל, אדער א פרוי?

בעזונדערן דערנאך מעהר באָאָבּאַכטונגס-קראַפט ווי מענער. ביי פרויען איז אויך בעסער ענטוויקעלט דער טייל מארך איבער'ן אויער. דאָס איז דער טייל וואס האט די עובדה צו קאָנטראָלירען דעם פיהלונגס - כח פון די הענד. פאראן פערקעהרט, טיילען אין מארך וואס זענען ביי מענער בעסער ענטוויקעלט ווי ביי פרויען. צום ביישפּיל, די טיילען וואס האבען צו טון מיט דער געשלעכטס-נאַטור, מיט פיזישע טעטיגקייט און דעם אָנגריפס כח.

אמאל האט מען געמיינט, אז די אונטערשטע טייל פון דעם „פאָדער-מארך", מיט וועלכער דער מענש דענקט, איז ביי מענער מעהר ענטוויקעלט ווי ביי פרויען. דאָקטאָר בעיטס זאָגט אָבער, אז לויט זיינע אויספאָרשונגען איז דיזער טייל ביי פרויען ענטוויקעלט פונקט אזוי גוט ווי ביי מענער. נאָך מעהר: ער דענקט, אז די פרוי האט א פלינקערע קאָפּ, קען דענקען שנעלער,

(ענדע – זייט 3)

ווי דער מאַנסביל.

דאָס איז דערפאר, ווייל איהר מארך איז מעהר פרימיטיוו. דאָס הייסט אָבער נישט, אז ער איז פון אַנ'ערגערען סאָרט. אלע מענשען דענקען מיט דער פרימיטיווער העלפט פון דעם מארך, וועלכע געפינט זיך אויף דער לינקער זייט (ביי געלינקטע מענשען איז עס אויף דער רעכטער זייט). די רעכטע העלפט איז שוין מעהר אזוי צו זאָגען, „ציוויליזירט", און איז נישט אזוי גוט. מיר דענקען, איינענטליך, מיט ביידע זייטען, אָבער ווען דער מארך ווערט געשעדיגט אויף דער לינקער זייט איז דער אומגליק א גרעסערער, ווי ווען דאָס טרעפט דער רעכטער זייט. פון א רום און אַנ'אַנדער אויף דער לינקער זייט פון מארך וועט דער מענש נישט קענען מעהר דענקען אָדער רעדען קלאָר, ער וועט שטאַמלען אָדער פּלאַפּלען ווי א קינד. ווען דאָס אָבער טרעפט אויף דער רעכטער זייט, וועט עס איהם אזוי נישט שאַדען.

אין אלגעמיין, קען מען זאָגען, זעינען ביי פרויען מעהר ענטוויקעלט די געפיהלען, די עמאָציעס, און ביי מענער דער אינטעלעקט, די ענאַליטישע אַנאַליזע. אָבער דאָס האט וואָהר-שיינליך מעהר צו טון מיט די אַנגע-מיינע פיזיאָלאָגיע פון דעם קערפּער, ווי מיט'ן מארך.

אין אלגעמיין ווערט אָבער אָנגערעכענט, אז א מענש מיט א גרעסערען מארך איז א פעהיגערער און בעסער אויסגעבילדעטער. קיין כלל, ווי געזאָגט, איז דאָס אָבער נישט. אין דאָס רעדסט אויך נישט, אז ער איז נויטווענדיג אינטעליגענטער און וועט ארויסוואַקסען העכער. א מענש מעג זיך האָבען א גרעסערען מארך און דערביי קיין געבילדעטער, אָדער עס קען איהם פעהלען אנדערע מעלות, וואס זענען נויטיג פאר ענטוויקלונג און ארויפשטייגען אין לעבען. נאך מעהר: א גרויסער מארך קען נאך אמאל זיין א קראנקער.

אבער בדרך כלל איז א גרעסערער מארך א מעלה. נאראנים, אדער אזוי אומפעהיגע מענשען, האבען געוועהנליך נישט קיין גרויסען מארך. דער מארך ביי מענשען ענטוויקעלט זיך. דאָס הייסט, דער מענש בעקומט א גרויסען מארך נישט דווקא בירושה, נאר אויך פון א גייסטיגער הארעוואניע, פון נאר-האפטע שפייז. עס איז א זיכערער פאקט, אז די וואס קריגען נישט קיין ריכטיגע שפייז, וואקסען אויס שוואך און גייסטיג רינטערשטעליג, נישט גענוג ענטוויקעלט.

פון דער פערגאנגענהייט ווייסען מיר, אז דאָס רוב גרויסע מענשען האבען געהאט גרויסע מארכען, וואס האבען געוואויגען מעהר פון דעם דורכשניטליכען. דעם גרעסטען מארך, אויף וויפיל ס'איז ביז זאיצט בעוואוסט, האט געהאט דער בערימטער ענגלישער פּאָעט לאָרד באיראָן. דאן קומט דער רוסישער נאָוועליסט איוואן טורגעניעוו. באיראָן'ס מארך האט געוואויגען 2238 גראם, טורגעניעוו'ס — 2012 גראם.

אזוי רעכענט זיך, הגם מ'ווייסט נישט בעשטימט, ווער עס האט אויסגעפונען די דאזיגע ציפערן.

עס ווערט אויך גערעכענט, אז דעם ענגלישען נאָוועליסט טהעקערעי'ס מארך האט געוואויגען 1658 גראם; דעם בערימטען אמעריקאנער שטאאטסמאן און רעדנער דעניעל וועבסטער'ס מארך האט געוואויגען 1518 גראם; דעם גרויסען מוזיק-פערפאסער פראנץ שובערט'ס מארך — 1420 גראם, און דעם פראנצויזישען נאטור - פארשער קוואוויער'ס — 1830 גראם.

פאראן אבער אויך גרויסע מענשען, וואס האבען געהאט קליינע מארכען. וועגען דעם בערימטען פילאזאף סאָקראטעס פון אלטען גריכענלאנד זאגט מען, אז ער האט געהאט א קליינעם קאפ.

גראדנע — א לעבעדיגער בית-עולם

(ענדע פון זייט 3)

אדער אין דער גמילת-חסדים - קאסע, און מען פעצאהלט דעם חוב. דערנאך נעמט מען ווידער אַנ'הלואה און א בעג קעל. און אז מען דארף צאהלען, נעמט מען ווידער א הלואה, און דערנאך. —

דאס קלינגט דאך אליין ווי א וויץ, אמת? אבער אין גראדנע איז איצט דאס גאנצע אזוי - גערופענע ווירטשאפטליכע לעבען באזירט אויף.. גמילות-חסדים. אין ארומען לייט בשום אנדערן אין נישט אוועק א דרויסען. דער שפּיץ דערפון איז, וואס אלע זענען קבצנים און האבען אפילו נישט מיט וואס א טאג איבערצולעבען.

אמאל האט האלב גראדנע געצויגען חיונה פון און ארום שערעשעווסקי'ס טאבאק - פאבריק. איז די פאבריק ארויבער צו דער מלוכה. פריהער זענען אלע ארבייטער דארט געווען יודען, איצט ארבייטען דארט קיים דריי הונדערט יודען אויך דאס — בתורת לאסקע, קען מען זאגען.

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזשער טאגעבלאט"

קינא ZACHĘTA זגערזשער 26

היינט און טעגליך! ▲ א אויסערגעוועהנליכער פּראָגראַם! ▲ גרויסע פאראדע פון די פילם-סטארס — א.נ.

אין הויפט - ראָל דער קעניג פון הומאר Buster Keaton

דער מענש וואס דרעהט

אכטונג! דער אויבּיגער פילם איז געוויזען געוואָרען אין וואַרשאַ, בערלין און אין אנדערע הויפּט-שטעט צו עטליכע וואָכען אָהן איבּערייס אין א פּאָר קינאָס גלייכצייטיג.
די דירעקציעס האָבען בעשטימט ספּעציעלע פרעמיעס פאר די צושויער, וועלכע זעהענדיג דעם דאָזיגען פילם, האָבען זיך געקענט איינהאַלטען פון לאַכען.
אָנפאַנג אין וואָכען טעג 5.30, נאָכמיטאָג שבת, זונטאָג און הגאות 2 א זייגער נאָכמיטאָג — אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפּאַנסקי.

מעכאַנישע שלאסעריי און ווייסעריי
J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)
כ'נעם אָן פערשידענע שלאסעריי-ארבייט און אויטאָגענישע שווייסונגען אונטער גאראַנטיע.
פריוואט-וואוינונג גדאנסקא 20, וו. 17.

כ'נעם אָן אויף לוין=ארבייט אויה שטאַנדאַר=מאַשינען:
צילינדער 182, 220 און 264.
צו ערפאַהרען אויף קאָפּערניקא 40 פון 6—7½ אָוועגד. טעלעפאָן 166-09.

א צימער
זאפּארט צו פערמיטען
וואָסבּאָדניא 29, פראָנט 1-טער שטאָק

א פעהיגער יונגערמאַן
זוכט א פּאָסטען אָהן אונטערשיד פון בּראַנזשע קען זיין אויך צו פיזישע ארבייט. אָפערטען אונטער „פעהיגער" אין דער אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזשער טאָגעבלאַט".

פארצעלאציע פון זגערזשער וואַלד „CHEŁMY" ביים לאדזשער שאָסע

פון 1.50 זלאטי פאַר א קוואַדראַט-מעטער

הערליכע וואַלד-פאַרצעלען אין דער גרויס פון 1500—2500 קוואַד-ראַט-מעטער, וועלכע ליגען 6 קילאָמעטער פון לאָדז אין די גרענצען פון דער שטאָט זגערזש. — זעלטענע גינסטיגע קאָמוני-קאַציע-בעדינגונגען. 700 מעטער פון דער טראַמוואַי - סטאַציע „Adelmówek" און טאָר פון די זגערזשער טראַמוואַיען. ענט-שפּרעכענדע בעדינגונגען צו וואוינען דאָרט זומער און ווינטער. עלעקטרישע בעלייכטונג געזיכערט.

אויף 2 יעהריגע אהן-פראצענטיגע אבצאהלונג

אינפאָרמאַציעס ערטיילט:
דער סעקרעטאַריאַט פון דער שטאָדט זגערזש טעגליך פון 9—15, שבת פון 17—20 און זונטאָג פון 9—12 פאָרמיטאָג.
- אויפ'ן אָרט אינפאָרמירט דער וואַלד-פערוואַלטער. -

אינזש. אורי גליקליך ווארענט, אַז
איידער איהר מאַכט דעם לעצטען דעציזירענדען טריט און בעשליסט צו קויפען וועלכע נישט איז מאַשין, וועלכען נישט אין אַרטיקל פיל דער טעכנישער בראַנזשע, ווענדעט זיך צוערשט
צו אונז
מיר האָבען די גענעראַל-פערטרעטונג פון פערשידענסטע ערשטקלאַסיגע, וועלט-בערימטע אויסלענדישע פאַבריקען און דע אויסשליסליכע רעכט צו פערקויפען זייערע אויסאַרבייטונגען אין פויל
איידער איהר מאַכט דעם לעצטען דעציזירענדען טריט
און בעשליסט צו קויפען
שוין גנוצטע לאָקאָמאָבילן, מאָטאָרן, אויטאָמאָבילן אָדער פער שידענסטע אַנדערע אַרטיקלען פון דער טעכנישער בראַנזשע,—
בעראַט זיך צוערשט אומבעדינגט מיט אונז!
אונזערע אינזשינערן, ערפּאַרענע ספּעציאַליסטען אויף אַלע געביטען, וועלען אייך געבען זייער פאַכמענישע מיינונג, נאָך גע-נויער אויספּראָבּירונג און איבערנעמענדיג אויף זיך די פולע גאַראַנטיע.
מיר שטעלען גלייכצייטיג איין פערטרעטער אין אַלע פונקט פון דער פוילישער רעפּובליק. מיט אָפּערטען קענען זיך ווענדע נור פערזאָנען מיט פעראורטיילזאַזער פערגאַנגענהייט, וואָס בע זיצען אַנטשפּרעכענדע בעסטע רעפערענצען, אויסערסט טיכטיגע ענערגישע און רעפערזענטאַטיווע. געוויסע טעכנישע קענטנישע זענען געווינשט.
מיר ליפערן דאָס בעסטע אויף מעגליכסט גוטע בעדינגונגען.
ווענדעט זיך שוין צו אונז, דען אָן ריזיקאָ וועט איהר האָבען ביידייטענדע געלד געווינסען:
Inż. Urij Gliklich, Warszawa,
Elektoralna 11/12
skrz. poczt. 393. — Tel. 36-76.

לעזט! אכטונג! — אכטונג!
קאָנקורענץ-פרייזען!
כדי צו ערמעגליכן די ברייטסטע קרייזען פון ג' פּובּליקום צו בעקו-מען א ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאַחמע' זענען די פרייזען אין מיין פאָטאָגראַפישן אַנשטאַלט געוואָרען פערקלענערט ווי:

12 שטיק	(„Express pictures")	זל. 2
6	פאַסט-פאָטאָגראַפיעס	2
6	פאַסט- ברוין	6
6	אויף זייד	8

אכטונג צו א ½ טוץ זיידענע פאַסט-פאָטאָגראַפיעס גיט מען צו אכטונג
אַנ'אָריגינעלען פאָרטרעט בחנם!!
ס'ווערען אויך אויסגעפערטיגט פאָרטרעטען אין ראַה-מען און אויך א פערקויף פון ראַהמען
קומט און איבערצייגט אייך!
מיט אכטונג
„PARISIEN"
קונסט-אַנשטאַלט
פראַנציסקאַנער 30.

URODONAL
CHATELAINA
Zwalcza reumatyzm podagrę piasek sklerozę
czyści nerki oczysz. wątrobę i stawy, łagodzi arterje i zwalcza otyłość
Do nabycia we wszystkich aptekach i skł. apt.
Przedstawicielstwo ul. Fredry 4 Warszawa

הולך בתומילך בטח, ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי בנישו תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:
קענען נישט איבערגעבען דאָס רעעלקייט פון דער אַלט-בעוואוסטער רעכטסקאָנסולענטען-ביוראָ פון ה'
מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79.
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאַנד ראַזיעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מיט אכטונג
ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

קלויזולעם
— און —
זאַבעזפּיעטשעניעס
אויה אַלע שטעט איז פּוילען
ערלעדיגט אַמשנעלסטען דאָס רעכטס-קאָנסולענטען-ביוראָ
„אַרגוס", 36 זאַכאַדניאַ 36
טעלעפאָן 10847

שוין ערשינען דער יולי-נומער
פון דער לאַדזשער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען
אילוסטרירטער „פוילישער מאַנטשעסטער"
אונטער דער רעדאַקציע פון אלי בארוכין מיט אַרטיקלען פון: ד"ר אריה טאַרטאַקאָווער קאָנסול מאַקס קאַהן, סטאַניסלאַוו לויטערבאַך, יוליאַן טובים, אָסקאַר בערמאַן, נ. שפּעט, אלי בארוכין, ברונאָ ווינאַווער, סטאַראַסטע אַלעקסי רזשעווסקי, מאַגיסטער יוזעף ליטווין, י. האַנע-מאַן א. א.
דער נומער איז רייך אילוסטרירט.
פרייז 75 גראשען.

א האַלב לאָקאַל
פראָנט, פּאַרטער, אין צענטרום, מיט ביוראָ-איינריכטונג, שרייב - מאַשין און טעלעפאָן, זאַפּאָרט צו פערדינגען.
אָנצופרעגען טעלעפאָן 108-47. 364

וויכטיג פאַר דאַמען!
מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פאַריזער מאָדע און די עלטסטע היטע איבער-אַרבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אַדרעס:
23 זאַוואַדזקאַ 23
פאַר נאָר 2.50 זל.
בעמערק.: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פּ... ער אויספּערטיגונג 50 פראָצ. ביליגער ווי איבעראַל.

אבאנעמענטס-פרייז [illegible] אנאנסען-פרייז [illegible]

Redaktor-wydawca E. Hamburski

[illegible] S. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 18.